

Αρ 5-6 καὶ 7.

Ἔτος Α'.

Εκδίδεται ἀπαξ ἢ δις
τοῦ μηνὸς τιμὴ συνδρο-
μῆς ἐντὸς τοῦ κράτους
κατ' ἔτος Δραχμ. 13

Καθ' ἑξαμηνίαν 6, 50

Διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ
κράτους κατ' ἔτος 16

Καθ' ἑξαμηνίαν 8

Επιστάται τῆς συνδρο-
μῆς ἐντὸς τοῦ κράτους οἱ
Κ Κ Δημοδιδάκται.

Ἐκτὸς τοῦ κράτους οἱ
Κ Κ Πρόξενοι τῆς Ἑλ.
Κυβερνήσεως.

Τιμὴ καταχωρήσεως δια-
τριβῶν φιλολογικῶν, Ἀγ-
γελιῶν, βιβλίων κτλ. ὅσα
ἀποβλέπουσι ἰδιαιτέρου
συμφέρον λεπτὰ 10 ἀνά
εἶχον ἀπὸ εἰσφορά 50.

1859

Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

Παγή καὶ ῥίζα καλοκάγαθίας τὸ νομίμου τυχεῖν παιδείας —
Μεγάλη τοι ῥοπή πρὸς ἀρετῆς κήσιν ἔστιν . . . . ἔθνη, καὶ
παιδείαι, καὶ διδασκαλῖαι καὶ βίων ἀγωγαί . . . .

Πλουτ. περὶ παιδῶν ἀγωγῆς.

Μαρτίου 31. ἕως Ἀπριλ, 15.

Περὶ φυσικῆς ἀνατροφῆς.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 33.)

Ὁ διδάσκαλος εἴπομεν χρεωστῆ νὰ προσέχη πῶς οἱ μα-
θηταὶ ὄχι μόνον νὰ μὴν ἀποκτῶσι κἀνὲν ἐλάττωμα φυσικόν,
διὰ τῆς ἀκαταλλήλου χρήσεως τῶν μελῶν, ἀλλὰ καὶ, ἂν
ἔχωσι κἀνὲν τοιοῦτον, πῶς νὰ τὸ διορθώσωσιν ἢ κἀν νὰ τὸ
μετριάσωσιν. Εἶναι τινα ἐλαττώματα τῶν ὀργάνων τῶν
παιδῶν ἢ ἀσθένειαι, αἱ ὁποῖαι θεραπεύονται μᾶλλον διὰ

τῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων, διότι ἡ ἀσφαλὴς θεραπεία αὐτῶν κρέμαται ἀπὸ τῆν χρῆσιν τῶν κανόνων τῆς ὑγειατικῆς καὶ διαιτητικῆς, καὶ ὄχι ἀπὸ τῆν χρῆσιν καὶ ἐνέργειαν ἰατρικῶν. Πολλὰ παιδιὰ, φέρ' εἰπεῖν, πάσχουσιν ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως ἢ τῆς ἀκοῆς· αὐτὰ δὲν δύνανται νὰ θεραπευθῶσι μὲ κανὲν ἰατρικόν, ἀλλὰ μόνον μὲ τῆν ἔξιν διὰ τινων καταλλήλων μέσων πρὸς χρῆσιν αὐτῶν τῶν ὀργάνων.

Δυσηκοΐα.

Ὅταν τύχη κανὲν παιδίον δυσήκοον, ἤγουν ν' ἀκοὴ βαρέως, νομίζουσι τινες ὅτι πρέπει νὰ τῷ λαλῶσι δυνατώτερα, διὰ νὰ τῷ γίνονται αἱ λέξεις ἐξάκουστοι· ἀλλὰ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν κατορθώνουν ἄλλο εἰμὴ νὰ τῷ αὐξάνωσι τὴν δυσηκοΐαν ἕως νὰ τὸ κατανήσῃ καὶ εἰς τὴν ἐκκώφουσιν. Διότι, ἀφοῦ ἅπαξ ἀρχίσωσι νὰ τῷ λαλῶσι δυνατὰ, προϊόντος τοῦ χρόνου θέλουν ἀναγκάζεσθαι νὰ τῷ λαλῶσι βαθμηδὸν δυνατώτερα, καὶ τέλος μεγαλοφωνότατα ὅσον εἰς τοὺς κωφούς· ἐπειδὴ καταπλητομένη ἡ ἀκοὴ βαθμηδὸν ἀμβλύνεται περισσότερο, ἕως οὗ κατανήσῃ εἰς παντελῆ κώφουσιν. Τὸ παιδίον τὸ πάσχον δυσηκοΐαν ὠφελείται πολὺ, ἂν τῷ λαλῆς ὄχι δυνατὰ, ἀλλὰ ἀργὰ καὶ καθαρὰ· διότι ἡ καθαρότης τῶν φθόγγων καὶ τὸ διακεκριμένον τῶν λέξεων πλήττουσι τὴν ἀκοὴν διακρίσερον, καὶ ἐκ τούτου γίνονται ἐξάκουστοι καὶ καταληπταί· ἡ δὲ ἰσχυρὰ καὶ διάτορος φωνὴ καταπλήττει καὶ ἀμβλύνει, ὥστε μετ' ὀλίγον καιρὸν πρέπει νὰ ἦναι ἐπιισχυροτέρα διὰ νὰ γίνῃ ἐξάκουτος.

Ἀδυναμία τῆς ὁράσεως

Εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως παρόμοια μέσθ προσυλακτικὰ καταλλήλως μεταχειριζόμενα δύνανται ἐπίσης, νὰ ὠφελήσωσιν. Ὅσα παιδιὰ ἔχουν τὴν ὄρασιν καλὴν, δύνανται νὰ βλέπωσι καλῶς καὶ διακεκριμένως, ἂν ἔχωσι τὸν πίνακα ἢ τὸ τετράδιον τῶν ἑνα ἢ ἑνα ἡμιτον πόδα μακρὰν ὅσα δὲ πάσχουσι μυωπίαν (ἔχωσι κοντὴν ὄρασιν) πληττίζουσι τὰ ἀντικείμενα πλησιέστερον, καὶ κάποτε περισσότερο ἀπὸ ὅ, τι ἀπαιτεῖ ἡ φυσικὴ αὐτῆ ἀσθένειά των, πλησιάζοντα τόσον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των τὰ ἀντικείμενα, ὥστε τὸ τετράδιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου γράρουσιν, ἐγγιζουσι σχεδὸν μὲ τὴν μύτην των. Γὰ πάσχοντα αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν ἔχουν ἐν γένει τὰ ὀμακτικὰ ἐξέχοντα (πετακτικὰ), καὶ πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ προσέχη αὐτὰ ἰδιαιτέρως διὰ νὰ τ' ἀποκόψῃ ἀπὸ ταύτην τὴν κακὴν ἔξιν, ἢ ὅποια ἐμπορεῖ νὰ τὰ κατανήσῃ κατὰ μικρὸν εἰς ἀληθινὴν μυωπίαν. Δύνανται νὰ διορθωθῇ αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα εἰς τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἂν ὁ διδάσκαλος φροντίξῃ νὰ μὴ τὰ ἀρίνη νὰ πληττίζωσι τὰ προκείμενα ὄρατὰ πολλὰ πλησίον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μήτε πάλιν νὰ τὰ ἀναγκάζῃ παρευθῆς νὰ τὰ κρατῶσιν εἰς τὴν πρέπουσαν ἀπόσχιν. Πρέπει νὰ συνεισθῶσι νὰ κυττάωσι τὰ βιβλία καὶ τὰ τετράδιά των ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον μακρότερα, καὶ νὰ μὴ ἀναγινώσκωσιν οὐδὲ νὰ γράρωσι κατ' ἀρχὰς στοιχεῖα πολλὰ λεπτὰ ἢ μικρὰ, ἀλλὰ μεσαίου μεγέθους.

Ἄλλα τινὰ παιδιὰ τυχαίουν νὰ βλέπωσι μὲν ἀρκετὰ μακρὰν, ἀλλὰ προσηλονόμενα πολλὴν ὄραν εἰς τὸ βιβλίον ἢ εἰς τὸ γράρειν θαμβόνονται· τὸ θαμβῶμα ὅμως αὐτὸ τῶν ὀφθαλμῶν περιῆ, ἂν ὀλίγας στιγμὰς ἀφήτωσι τὸ βιβλίον.

Ἔνεκα τούτου ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ μὴ κρατῇ αὐτὰ τὰ παιδία πολλὴν ὥραν προσηλωμένα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, ἀλλὰ νὰ τ' ἀφίνη ἐκ διαλειμμάτων ὀλίγας στιγμὰς ν' ἀναπαύωνται. Νὰ προσφλάττωνται δὲ πάντοτε ἀπὸ τὸ ἄπλετον φῶς. Εἶναι βλαβερώτατον εἰς ὅλα ἐν γένει τὰ παιδία τὸ ν' ἀναγινώσκωσιν ἢ νὰ γράφωσιν κρατῶντα τὰ βιβλία των ἢ τὰ τετράδιά των εἰς τὸν ἥλιον. Τὴν κακὴν συνήθειαν ταύτην ἔχουν κυρίως οἱ γραμματοδιδάσκαλοι, οἵτινες, ἔπου τύχη, καθὼς καὶ εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ εἰς τὸ προσήλιον, καθίζουσι τοὺς μαθητάς των μὲ τὰ βιβλία εἰς τὰς χεῖρας διὰ ν' ἀναγινώσκωσιν. Ἀλλ' αὐτὰ τὰ παιδία, σιμὰ τῶν ἄλλων κακῶν, τὰ ὁποῖα ἐκ τούτου ἐμποροῦν νὰ πάθωσι, κινδυνεύουν νὰ βλαφθῶσι καιρίως καὶ κατὰ τὴν ὕρασιν.

Ψελλισμὸς, Τραυλότης.

Πολλὰ παιδία παραβλεπόμενα νηπιόθεν νὰ προφέρωσι τὰς λέξεις ὅπως τύχωσι, καταντοῦν νὰ μὴ ἐναρθρόνωσιν ὀρθῶς τὰς συλλαβὰς, ἤγουν καταντοῦν νὰ ψελλίζωσι ἢ νὰ τσεβδίζωσι καὶ ὅταν ἠλικιωθῶσι. Τοῦτο τὸ ἐλάττωμα προέρχεται ἀπὸ τὴν κακὴν ἐξίν, τὴν ὁποῖαν ἀποκτῶσι τὰ παιδία μὴ προφέροντα τὰ σύμφωνα διὰ τῶν καταλλήλων ὀργάνων, ὥστε συγχέωσι τὰ συγγενῆ δ, θ, σ, λ, ρ, κτλ. Εἰς τὴν μάθησιν τῆς ἀναγνώσεως χρεωστοῦν νὰ προσέχωσιν οἱ διδάσκαλοι, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ γυμνάζεται νὰ προφέρῃ τὰς ἐναρθρώσεις, δηλαδὴ τὰ σύμφωνα, διὰ τῶν ἀνηκόντων ὀργάνων ἤγουν τὰ χειλοπρόφερτα διὰ τῶν χειλέων, τὰ γλωστοπρόφερτα διὰ τῆς γλώσσης κτλ. Ἐπειτα δὲ νὰ ἀνα-

γινώσκωσι τὴν λέξιν ἀργὰ κατὰ συλλαβὴν, ἕως ν' ἀποκτήσωσι τὴν ἀναγκαίαν ἐξίν εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ ταχέως ἀναγινώσκειν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀποφεύγουσι τὸ ψέλλισμα καὶ οὔτε πίπτουσι ποτε εἰς τὴν ἀηδῆ ἐκείνην καὶ ἀναμασσημένην καὶ δυσολόγον ἀνάγνωσιν, ἥτις εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ὄλων τῶν παιδίων, ὅσα μαθητεύονται εἰς γραμματοδιδασκάλους, ἅμα λάβωσιν ἀνὰ χεῖρας κἀνὲν ἄλλο βιβλίον παρὰ τὴν ὀκτώηχόν των.

Ἄλλη τῶν παιδίων συνήθης γλωσσικὴ ἀσθένεια εἶναι ἡ τραυλότης, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συναυξάνει μὲ τὴν ἠλικίαν, ὅταν παραμεληθῇ, καὶ καταντᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀνικανὸν εἰς τὸ νὰ ἐπιχειρισθῇ πολλὰ ἐντιμα ἐπαγγέλματα ἔχοντα τὸν λόγον ὄργανον. Ἡ τραυλότης ἐνομιζέτο μέχρι τινὸς καιροῦ φυσικὸν ἐλάττωμα ἀνίατον τὴν σήμερον ὅμως εὑρέθη ὁ τρόπος τῆς θεραπείας τῆς, ὅστις εἶναι πολλὰ ἀπλοῦς καὶ εὐκόλος. Ἐπαρατηρήθη ὅτι οἱ τραυλίζοντες εἰς τὴν σιγὴν τοῦ τραυλισμάτος κατασέλλουσι τὴν γλῶσσαν εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ στόματος, καὶ ὅση περισσότερον ἐμπερδεύονται, τόσο ἰσχυρότερα κυλλᾷ ἡ γλῶσσα εἰς αὐτὸ τὸ μέρος. Ἄν, ὅταν λαλῶσι, προσέχωσιν εἰς ἐαυτοὺς, καὶ φροντίζωσι ν' ἀνασηκῶσιν πρὸς τὸν οὐρανίσκον τὴν γλῶσσαν, θέλουσι λαλεῖν κατὰ τὸν φυσικώτατον τρόπον. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἀναντίρρητον διὰ πολλῶν δοκιμῶν, καὶ ἀπὸ τὴν θεραπείαν πολλῶν ἐμαρτυρήθη.

Ἰδοὺ δὲ ποῖον κανόνα ἔχη τις νὰ φυλάξῃ διὰ νὰ θεραπευθῇ αὐτὸς ἀπὸ τὴν τραυλότητα ἢ νὰ θεραπεύσῃ ἄλλους. Πρέπει νὰ ἐναρθρῶνῃ τὰς συλλαβὰς ὅσον ἐμπορῇ καθαρῶς, ἀπομακρύνων τὴν γλῶσσαν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας φορᾶς ἀπὸ τὸν οὐρανίσκον. Κατ' ἀρχὰς ἡ θέσις αὕτη τῆς

γλώσσης δυσκολεύει πολύ ἡ τραυλότης παύει, ἀλλ' ἡ φωνὴ εἶναι μογγή μ' ὀλίγην πρὸς πύθειαν ὅμως ἐρχεται εὐκόλως καὶ τῆς φωνῆς ἡ καθρότης. Ἄν ἡ τραυλότης εἶναι μικρὰ, ἀρκεῖ τις νὰ μεταχειρισθῇ τὸν εἰρημένον κανόνα ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἰατρεύεται ἐντελῶς ὅταν ὅμως ἦναι μεγάλη, τότε χρειάζεται περισσότερο καιρὸν καὶ μεγαλητήρας προσπαθείας.

Εἰς τὰς ἀρχὰς διατάσσεται ὁ τραυλὸς νὰ μὴ λαλῇ εἰ μὴ μόνον τὴν ὥραν, καθ' ἣν θέλει γυμναζεσθαι. Ἡ δὲ γύμνασις εἶναι νὰ τὸν βάλῃς ν' ἀναγινώσκῃ ἀργά, ἢ κάλλιον ν' ἀπαγγέλλῃ, φράσεις τινεσ, τὰς ὁποίας ἔχει ἐκατηθισμένας ἐνεργῶν καθά ὡς πᾶσαν συλλαβὴν ὅπου δὲ τραυλιζῇ, κάμε τον νὰ παρατηρήτῃ τὴν θέσιν τῆς γλώσσης του ἅμα δὲ τὴν ἀνασηκώτῃ πρὸς τὴν οὐρανίσκον, εὐθὺς τὸ τραυλισμα παύει. Αἱ συλλαβαὶ αἱ ἰδίως ἐκλεγόμεναι πρὸς ταύτην τὴν γύμνασιν ὡς καταλληλοτέραι, εἶναι αἱ διαρθρούμεναι ἢ συλλαβιζόμεναι μὲ τὰ γλωσσοπρόφερα σύμφωνα, τὰ ὁποία καὶ δυσκολεύονται περισσότερο νὰ προσφέρωσιν οἱ τραυλοὶ, καὶ μάλιστα ὅταν εἶναι συνεζευγμένα καὶ μ' ἄλλα σύμφωνα. Εἰς τὰς πρώτας γυμνάσεις ὅλην τὴν προσοχὴν του χρεωσθεῖ νὰ δίδῃ ὁ γυμναζόμενος εἰς τὴν προφορὰν ἀφοῦ δὲ ὑπερνηκῆσῃ τὰς πρώτας δυσκολίας, τότε ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ προσέχῃ καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀναγινωσκομένου. Εἰς τρίτου βαθμοῦ δὲ γυμνάσεις τῷ δίδονται βραχυτάτα διηγήματα ν' ἀπαγγέλλῃ ἀργῶς. Ὅταν δὲ εἰς ταῦτα γυμναζόμενος ὁ τραυλὸς λάβῃ ἱκανὸν θάρρος, τότε ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ συνδιαλέγεται, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀργά, ἔπειτα δὲ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον. Αὕτη ἡ τελευταία δοκιμασία εἶναι ἡ δυσκολία.

τάτη πατῶν καὶ ἂν εἰς αὐτὴν εὐδοκιμήσῃ, δὲν μένει κάμμία ἀμφιβολία πλέον ὅτι ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν τραυλότητα.

Κρήμισμα, βάρημα, σραγγούλισμα κτλ.

Ὁ διδάσκαλος χρεωσθεῖ νὰ προσέχῃ πῶς τὰ παιδιά εἰς τὰς σωμαστικὰς καὶ τὰ γυμνάσματα νὰ μὴ πάθωσι κάμμιαν βλάβην σωματικὴν ἀλλὰ χρεωσθεῖ προσέτι νὰ γνωρίζῃ καὶ τινα πρόχειρον βοήθειαν πρέπει νὰ τοῖς δόσῃ ἂν τυχόν πάθωσι τι μέσα εἰς τὸ σχολεῖον. Ὅταν ἐν παιδίον κρημισθῇ ἢ καταπέσῃ ἀπὸ ὑψηλῶ, καὶ μείνῃ λειποθυμημένον, πρέπει σιγανὰ νὰ τὸ σηκώσῃ, ὄχι νὰ τὸ στήσῃ εἰς τοὺς πόδας (διότι ἐμπορεῖ νὰ ἦναι συντριμμένον κἀνεν ποδάριον του) ἀλλὰ νὰ τὸ καθίσῃ, ἢ καὶ νὰ τὸ πλαγιάσῃ εἰς κραββάτιον ἢ εἰς τράπεζαν, ἢ καὶ κατὰ γῆς, ἂν ἦναι δύσκολον νὰ τὸ μεταφέρῃ ἀλλοῦ, καὶ νὰ τὸ ῥαντίσῃ εἰς τὸ πρόσωπον μ' ὀλίγον νερὸν ψυχρὸν ἔπειτα νὰ τοῦ τρίβῃ τὰς φούκτας δυνατὰ, ἢ μὲ τὴν χεῖρα ξηρὰν, ἢ μὲ ὀλίγον ὀξείδιον ἢ ἄλλο τί πνευματώδες, κατὰ τὸ οὐ συνέλθῃ, νὰ τοῦ δώσῃ νὰ πῆρ ὀλίγον νερὸν. Ἐν ὅσῳ ἦναι λειποθυμημένον δὲν πρέπει νὰ τὸ κινήσῃ ἢ νὰ τὸ ἀνατινάσῃ, καθὼς συνεθίζουσι τινεσ διὰ νὰ τὸ κάμωσι τάχα νὰ συνέλθῃ ὀλιγωρότερα, διότι μὲ τοῦτο θέλεις αὐξήσῃ περισσότερο τὴν σκοτοδινίαν καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ ἐγκεφάλου, στίς εἶναι ἀρκετὰ κλονισμένοι ἐκ τοῦ πεσίματος νὰ φυλαχθῆς δὲ νὰ μὴ τοῦ δώσῃς νὰ πῆρ κἀνεν ποτὸν πνευματώδες, ἀλλὰ μόνον ὀλίγον νερὸν ψυχρὸν, ὡς εἶπομεν, διότι ἀπ' αὐτὰ τὰ πνευματώδη πολλάκις τῷ γεννᾶται κάμμία θέρμη ἐπικίνδυνος.

Εἰς τὸ βάρημα, ἢ τὸ πλάκωμα δακτύλου ἢ χειρὸς ἢ κα

στραγγούλισμα πρέπει να εμβάπτεται τὸ πονεμένον μέρος εἰς νερὸν ψυχρὸν· διότι τοῦτο εἶναι καὶ προχειρότατον βοήθημα καὶ ἐπιτηδειότατον προέτι νὰ μετριάσῃ τὴν φλόγωσιν, ἥτις ἀφύκτως μέλλει νὰ γεννηθῇ. Καὶ εἰς τὸ καύσιμον δὲ τὸ νερὸν ὠφελεῖ (ὅταν δὲν ἔχῃ τις πρόχειρον ὄξυνόγαλα, τὸ ὁποῖον εἶναι ὠφελιμώτερον) ἀνανεούμενον, ἐν ὅσῳ ὁ κκεῖς δέχεται νὰ εμβάπτῃ τὸ πάσχον μέλος. Ὅταν τὸ καύσιμον ἦναι μικρὸν καὶ ἐπιπόκιον, ἀρκεῖ μόνον τοῦτο τὸ ἱατρικὸν εἰς θεραπείαν. Ὅταν δὲ τύχῃ ν' ἀνάψωσι τὰ ἐνδύματα τοῦ παιδίου, πρέπει νὰ προσέξῃς νὰ μὴ τὸ βουτίσῃς εἰς ψυχρὸν νερὸν, καθὼς τινὲς ἀσχεχάτως κάμνουσι, διότι ἡ αἰρινιδίος μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας ἐμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ εἰς ὀλίγας στιγμὰς τὸν θάνατον τοῦ παιδίου.

Πολλάκις συμβαίνει νὰ κόπτωσι τὰ παιδιὰ τὸν δάκτυλον μὲ μαχαίριον ἢ μὲ κονδυλομάχιρον ἀλλὰ σπανίως ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης πληγῆς αἰμορραγία ἔχει τινὰ κίνδυνον. Ἀρκεῖ εἰς νὰ εμβάψῃ εἰς κρύον νερὸν τὸν πληγωμένον δάκτυλον, ἢ τὸν συνθλίψῃ (ζουλίση) ὀλίγον ἐπὶ τῆς τομῆς διὰ νὰ ταματήσῃ τὸ αἷμα, καὶ νὰ τὸν δέσῃ ἐπιθέτων ὀλίγην ἱκαν.

Ἡ κοινὴ καὶ πολλάκις συμβαίνουσα εἰς τὰ παιδιὰ αἰμορραγία εἶναι ἡ τῆς μύτης, λεγομένη ἐπίσαξις. Αὐτὴ παύει ὡς πρὸς τὸ πλεῖστον μόνῃ της. Ἄν δὲ διαρκῆ περισσότερο, πρέπει νὰ προτρέψῃς τὸν πάσχοντα νὰ κρατῇ ὀλίγον ἀνασηκωμένην τὴν κεφαλὴν· ὅταν δὲ καὶ μὲ τοῦτο δὲν παύῃ, ἢ ἐπέρχεται λειποθυμία, τότε πρέπει νὰ πλαγιάσῃ, καὶ νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς κεφαλῆς πανία βρεγμένα μὲ ψυχρὸν νερὸν, καὶ συγχρόνως νὰ τῷ γίνωνται τριψύματα εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἢ καὶ οἱ πόδες νὰ θερ-

μαίνωνται μὲ ζεστὰ πανία. Εἰς τὰς ὑπερβολικὰς καίσεις πάσχουσι περισσότερο τινὰ παιδιὰ αἱματώδους κράσεως αὐτὰς τὰς αἰμορραγίας· καὶ αὐτὰ πρέπει ἰδίως νὰ προσέχωσιν οἱ διδάσκαλοι καὶ νὰ τὰ παραγγέλλωσι νὰ μὴ ἐκθέτωνται πολὺ εἰς τὸν ἥλιον.

Εἰσαγωγὴ ἐκ τῆς γενικῆς

Παιδαγωγίας.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 44)

§. 17 Ἄλλὰ πάλιν ἠρώτων οὔτοι: Πόθεν προέρχεται ἡ ἀποτυγχάνη τὸς αἰς ἡ ἀρίστη καὶ ἡ σπουδαιότατη ἀγωγή; καὶ ποῖα εἶναι ἡ αἰτία ἀπὸ τὰς εὐγενεστάτας οἰκογενείας, ποῦ καὶ τοῦ νὰ ἐξέρχονται, ἂν ὄχι κακοῦργοι, μὲ ὅλα ταῦτα ἄνθρωποι ἀδύνατοι, ἐν ᾧ ἄνευ ἀνατροφῆς ἀναφαίνονται ἄνθρωποι ἀξιολογώτατοι καὶ κατορθώνουσι τὸ πᾶν ἐξ οἰκειᾶς τῶν ἀγαθοπροαιρέσεως; Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην λέγομεν·

Ἄ μὲν, ὅτι ἡ σπουδαιότατη ἀγωγή δὲν εἶναι πάντοτε ἡ ἠρωτάτη, καὶ οἱ καλοπροαιρέτωτατοι γονεῖς, πολλάκις τὴν ἰαφθεῖρουσιν ἴσα μὲ ἐκεῖνο τὸ μέσον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου, ἀπατημένον ὄντες, ἐλπίζουσι καλὸν π. χ. πολλάκις ἡ εὐσεβῆς ἀνατροφή καθιστᾷ τὸν πρόφιμον ἀσεβῆ, καὶ ἡ πολλὰ παρατηρημένη καὶ προφυλαττομένη ἀρετὴ, δὲν μένει ἕως τέλους ἡ αὐτῆ· καὶ ὅτι ἡ αὐστηρότης καὶ ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις, αἱ πρὸς ἀνατροφὴν ἀπαραίτητοι, ἐπιτυγχάνουσι μόνον, ὅταν καὶ τὸ περιστατικὸν τῆς ζωῆς συμφωνήσῃ μὲ αὐτάς.

Β. δὲ εἰς τὰς οἰκογενείας, ὅπου κοινῶς φροντίζουσι περὶ τῆς ἐντελοῦς καὶ γενικῆς ἀγωγῆς, τὰ παιδιὰ τὰ ἀνατρέφουσι κατὰ πολλὰ ὁμοειδῶς, ἐν ᾧ αὐτὰ εἶναι πολλὰ διάφορα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔπεται πολλάκις ὅ,τι ἐκπαιδεύει τὸ ἓν, τὸ ἄλλο νὰ τὸ κακοανατρέφῃ.

Γ'. ὅτι δὲν ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἀνατρεφόμενον μόνον ἡ ἀνατροπὴ τῶν γονέων ἢ τῶν παιδαγωγῶν καὶ διδασκάλων ἀλλὰ καὶ αἱ περιστάσεις τοῦ βίου, αἵτινες ὡς τὸ πολὺ ἐνεργοῦσιν εἰς αὐτὸν ἰσχυρώτατα.

Δ'. ἀλλὰ καὶ ὅταν οἱ ἐπίσημοι ἄνδρες φαίνωνται, ὅτι τὰ κατήρρωσαν ὅλα μόνου των, καὶ τοῦτο πάλιν ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ διὰ τῶν ἀθροῦσιν ἀγωγή δὲν εἶναι ἡ μόνη ἢ ἀνατρέφουσα καὶ παιδαγωγοῦσα τὸν ἄνθρωπον.

Ε'. ὅταν ἀναφέρωνται τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὀλίγα παραδείγματα τῶν τοιούτων, ὅτινες ἀνευ ἀνατροπῆς ἔγινον ὅ,τι εἶναι σοφάζονται εἶναι δίκαιον νὰ καταριθμηθῶσι, καὶ ὅσοι μείναντες ἀπαιδαγέγητοι καὶ ἀνεπιμέλητοι ἐσερήθησαν τὴν σοφὴν ἀνατροπὴν καὶ παιδαγωγίαν.

ς'. πῶς δύναται νὰ ἀμφισβάλῃ, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὁμοῦ μὲ τὰ παιδαγωγήσαντα αὐτοὺς περιστατικὰ, δὲν ἤθελον γίνησθαι καλλήτεροι, καὶ δὲν ἤθελον ἀπορύγει καὶ πολλοὺς κινδύνους ἂν κηπίσθην ὠδηγοῦντο ἀπὸ τὴν ὀρθῶς εἰσεβῆ καὶ χριστιανικὴν ἀγωγὴν;

§ 18 » Μὲ τὸ πείσιμον καὶ σήκωμα μανθάνει τὸ παιδίον νὰ περιπατῇ. « Ἐπάνω εἰς τοῦτο τὸ ἀξίωμα θεμελιόνουσι πολλοὶ γονεῖς μέρος, διὰ νὰ μὴ εἶπω τὸ πᾶν, τῆς αὐτομάτου ἀνατροπῆς τῶν τέκνων των. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὰ παθήματα γίνονται πολλάκις μαθήματα, καὶ ὅτι, ἂν δὲν πάθῃ τις, δὲν μανθάνει. Ἀλλ' οἱ ὀρθοὶ κινήτες τῆς παιδαγωγικῆς

μᾶς ὑπόσονται νὰ μᾶς διδάξωσι νὰ μάθωμεν χωρὶς νὰ πάθωμεν, ἢ τοῦλάχιστον ὀλιγότερα, διαφορετικώτερα καὶ μετριώτερα ἀπὸ τοὺς μὴ παιδαγωγηθέντας μήτε διδαχθέντας. Πολλοὶ γονεῖς λέγουσιν, «ὡς συγχωρῶμεν εἰς τοὺς νέους, πολλάκις παρόντων καὶ τῶν ἰδίων, νὰ ξεθυμαίνωσι ἀπὸ πᾶσαν κακὴν ἐπιθυμίαν» ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀκαταδάμαστοι καὶ δυσάγωγοι νέοι γίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐξημίνης ὑπὸ τῶν παθῶν περιόδου, οἱ κάλλιστοι, καὶ ἡμερώτατοι. « καὶ μάλιστα τὰ τοιαῦτα τὰ ἐπιθεβαιόνουσι καὶ τὰ συνιστῶσι κυχώμενοι οἱ ἴδιοι διὰ τὴν νεότητά των καὶ παρηγορούμενοι, ὅτι τὰ πταίσματα τῆς νεότητός των παριστάνονται μὲ τοῦτο ὑποφερτότερα καὶ διὰ ταῦτα ὅποιονδήποτε ἠθικῆς σύστημα, τὸ ὅποιον δεικνύει τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς πλατῶν καὶ εὐρύχωρον ὑπάρχει εἰς πολλοὺς τόσων εὐάρεστον.

§ 19. Ἀλλ' ἀναιροῦντες αὐτὰς τὰς τραβῆς γνώμας πρέπει νὰ ἀποδεικνύωμεν τί εἶναι τρυφερόν καὶ ἠλικὸν αἶσθημα, τί εἶναι τὰ καθαρά καὶ εὐγενῆ ἦθη, ἐν ταύτῳ καὶ τί ἡ παρθενία τῆς ψυχῆς εἰς τοὺς βράζοντας καὶ ξεθυμαίνοντας χρόνους τῆς νεότητος: τί ἡ ἀκακία τῆς συνειδήσεως, καὶ ποῖα ἡ πρωτὴ ἀποκεκτημένη καὶ δεδοκιμασμένη ἀρετή. — «Ὁ μὴ δὲν ἐκυτῶ συνειδῶς κακὸν οὐδέποτε χωρὶς. « Ὅποιον ὑψηλὴν ἀξίαν προξενούσιν ὅλα αὐτὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον; Ὅποιαν ἀνέκφραστον χαρὰν τὸν προετοιμάζουσιν; ἀπὸ ποῖα τοῦλάχιστον πρέπει ν' ἀπορεύῃ ὁ ἐξῆρκος σωφρονηθεὶς ἄσωτος; καὶ καθὼς λέγει ὁ ἀριστος φιλόσοφος Ἰακώβος εἰς τὸν Βόλδεμαρ: » δὲν πρέπει νὰ πράττωμεν τὸ κακὸν διὰ νὰ μανθάνωμεν νὰ τὸ ἀποφεύγωμεν ἐπειδὴ τὰ μαγευτικὰ τέληγητρα τῆς κακίας διαφθείρουσι τὴν φαντασίαν διὰ δὲ τῆς

φαντασίαις συγχίζουσι τὸ λογικὸν καὶ ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὴν καρδίαν τὴν εἰς ἐκείνην παραδοθεῖσαν ἀνάτονον τινα ἀδυναμίαν·

Ἄναμφιβόλως δ' ἐκεῖνος ἀγαπᾷ τὸ καλὸν ὡς καλὸν, ὅστις ποτὲ δὲν τὸ παραίτησεν. Οὐδὲν ἄλλο φῶς φωτίζει λαμπρότερα, ὅσον τὸ φῶς τῆς ψυχῆς τῆς μετῆς ἀθωότητος· ἡ δὲ ἄνωθεν εἰρήνη ὑπερβαίνει πάντα νοῦν καὶ πείραν.

§. 20 Ἡ δὲ παιδαγωγικὴ νεολογία ἢ νεολογικὴ παιδαγωγία τοῦ Ρουσσώ καὶ τοῦ Βάξεδορ ἐξετασθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἐναντίους εὐρέθη κατὰ τι μὲν παρὰ πολὺ τετελευτημένη, κατὰ τι δὲ παρὰ πολλὰ ὑποσχητικὴ· τοῦλάχιστον διὰ νέους ἀνατραφισομένους ὄχι διὰ τὸν ἰδανικὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑπαρκτὸν, τὴν εὐρίσκουσιν ἄχρηστον καὶ κινδυνώδη, λέγοντες ὅτι δύναται μὲν νὰ συντείνῃ τρόπον τινα πρὸς ἐκμύρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ παντελῶς δὲν ἀνκτρέφει πολιτὴν τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

§. 21 Ἀλλὰ διὰ νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν αἱ ἰδέαι τῆς νέας παιδαγωγικῆς συνεισέφερον πολὺ εἰς τὸ νὰ κάμωσι προσεκτικὸς τοὺς ἀνατροφεῖς νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος εἶναι προσδιωρισμένος ἀπὸ τὴν θεῖαν πρόνοιαν, νὰ χρησιμεύῃ διὰ τῆς φυσικῆς του εὐφυΐας, καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῷ κεκοιμημένων ἢ συνεπτυγμένων δυνάμεων, χωρὶς νὰ ὑπόκηται τόσον εἰς τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἐμπόδια, καὶ εἰς τὰς ἐπικρατούσας τραχῆς ἰδέας καὶ προλήψεις, ἀλλὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ διεφθαρμένα τῆς ἐποχῆς του φρονήματα, καὶ νὰ ὀπλισθῇ ἐναντίον τούτων. Ὅ,τι δὲ ἡ κοινὴ πείρα ἐπρότεινεν ὡς ἔγκλημα τῶν τοιούτων παιδαγωγικῶν, ἦτο τὸ μέγιστον ἐγκώμιον δι' αὐτούς· διότι πρῶτον μὲν ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν συμφωνοῦσιν, ὅτι καθ'αὐτὸ ἡ ἀνθρωπότης, ἥτοι

ἡ λογικὴ φύσις, δικαίῳ τῷ λόγῳ, εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον πρέπει νὰ τιμᾶται· τὰ δὲ τυραννικὰ παιδαγωγικὰ μέσα, τὰ ἀφοροῦντα νὰ ἀναιρῶσι τὰ φυσικὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζονται ὡς ὄργανα μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῶν ἄλλων, νὰ ἀποδοκιμάζονται κατὰ πάντα τρόπον· ἡ δὲ ἀνατροπὴ, ὅταν ἐπιτυχάνηται γενικῶς εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ βασιλόπουλον εἰς εἰς τὸ χωρικόπουλον, καὶ κατορθόνη νὰ αἰσθανθῶσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτὴν τὴν ἀναμεταξύ των ἀληθῆ ἰσότητα, εἰς τὴν ὁποίαν παντελῶς δὲν ἀναφέρεται μήτε ἀναίρεσις τῶν ἐν τέλει, μήτε καθαιρέσις τῶν καθεστώτων, ἥτοι ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν τάξεων· καὶ μάλιστα, ὅταν οἱ μὲν προὔχοντες ἐσθῶνται τὴν ἀνθρωπότητα τῶν κατωτέρων ταν, οἱ δὲ κατώτεροι αἰσθάνονται μὲν τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, μεταχειρίζονται δὲ ὀρθῶς τὸ λογικὸν των, καὶ μαθάνωσι νὰ τιμῶσι καὶ νὰ ἐσθῶνται ἐξ οἰκείας τῶν πληροφορίας τὴν εὐταξίαν καὶ τοὺς νόμους, τότε κατὰ τοῦτο αὐξάνει ὄχι μόνον ἡ γενικὴ ἐκπαίδευσις, ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ διοικήσεις γίνονται πράγότεραι, καὶ ὅλοι οἱ διοικηταὶ ὑπὸ τὸν νόμον ἡσυχότεροι, καὶ ὅλαι αἱ τάξεις φιλανθρωπότεραι καὶ εὐτυχέστεραι. Οἱ δὲ ἡγεμόνες καὶ εὐγενεῖς καταλαμβάνουσιν, ὅτι ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ παιδεία καὶ ἡ μετὰ τῆς σοφίας ἀγαθότης ἀσφαλίζουσι τὰ δικαῖα των καλλήτερα, παρὰ τὰ χρυσοβόλα καὶ τὰ γενεαλογικὰ παράσημα. Οὗ δὲ ἐπαγγελόμενος τὸ παιδαγωγικὸν ἢ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα πληροφορεῖται, ὅτι καταισχύει τὸ ὄνομά του, ὅταν κατακρατῇ τὸ ὁμογενὲς καὶ ὁμόθησκον ἔθνος του εἰς τὴν ἀμαθειαν, καὶ εἰς τὰς παλαιὰς δουλικὰς καὶ σκωριασμένας ἰδέας. Εἰς τοιαύτας ἀρχὰς στηριζομένην τὴν ἐλευ-

Οερόφρονα και ελευθέριον παιδαγωγικήν, εἶναι δυνατὸν νὰ μεμφθῆ τις αὐτὴν και νὰ μὴν ὑποπτευθῆ και νὰ ἐξελεγχθῆ ὁ τοιοῦτος ὡς ἀλλοτρὸν και ἰδιοτελῆς;

Δεύτερον δὲ, ὅταν τὸ λογικὸν ἐκάστου τροφίμου ἐκπαιδευθῆ ὡς τὸ πρῶτιστον, τότε ὁ ἔμψρων ἄνθρωπος θέλει γίνεαι ὁ κάλλιστος και χρησιμώτατος πολίτης εἰς τὴν κοινωνίαν· ἐπειδὴ θέλει διδαχθῆ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει μόνον φυσικὰ δικαιοῦματα, ἀλλὰ και κοινωνικὰ καθήκοντα, και θέλει πληροφορηθῆ πῶς νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του πρὸς μεγίστην εὐεργεσίαν τοῦ ὅλου, και νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν εἰς τοὺς νόμους ὑποταγὴν του, χωρὶς νὰ κατακτᾷ νὰ γίνεται δουλοπρεπής· και οὕτως εἰς ἐκάστην θέσει και περιστάσει τὴν μὲν ἐσωτερικὴν του ελευθερίαν θέλει τὴν βεβαιῶσαι, τὴν δὲ ἔμψρονα και ελευθερόφρονα ελευθερίαν, θέλει τὴν προετοιμαζῆ και τὴν βελτιώσῃ, χωρὶς νὰ κατακτῆ νὰ θελήσῃ νὰ μεταβάλλῃ μὲν ὅλα τὰ καθεστῶτα, νὰ ἀνταλλάξῃ δὲ τὸν ἀληθῆ και ὑπαριστὸν κόσμον μὲ τὸν κῦνυπαρκτον· ἀλλὰ τὴν ἀρμονικὴν παιδείαν θέλει τὴν προτιμᾶ χωρὶς, βλάβην τοῦ λογικοῦ.

Τρίτον δὲ, ἐξάπαντος· ὁ οὕτω παιπαιδευμένος δὲν θέλει εὐχερῆσθῆ νὰ μὲνῃ ἀργός και ἀδιάφορος, ἅταν κινδυνεύουπιν ὁ πολιτικός και θρησκευτικός δεσμός τῶν καθεστώτων, ἀλλὰ θέλει αἰσθάνεσθαι τὸ ἄκρον ἄκτον τῆς ἐντελοῦς κοινωνίας, νὰ παριστάνηται εἰς αὐτὸν, και νὰ τὴν ἐνθουσιάζῃ διὰ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀγαθὸν και μεγαλοπρεπές· και θέλει ἐπιθυμῆ νὰ ἰδῆ, ἂν ὄχι ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα γενικῶς, τοῦλάχιστον τὸ πλεῖστον μέρος, ἐκ τῶν συγχρόνων τῆς ἐποχῆς του, νὰ ελευθερωθῶσιν ἀπὸ τὰ παντοδαπὰ δεσμὰ, τὰ ὅποια τοὺς καταπιέζουσι και τοὺς κατακράτουσιν εἰς τὴν ἀμάθειαν, εἰς τὴν

βαρβαρότητα και εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τὸ δὲ ν' ἀναθρέψωμεν τοιοῦτους πολίτας, τοῦτο εἶναι μὲν τὸ μέγιστον πρόβλημα, ἐν ταῦτῳ δὲ και ὁ μέγιστος θρίαικμος· τῆς ἀγωγῆς και παιδείας, ἥτις βέβαια δὲν θέλει δυναθῆ νὰ τοὺς ὑψώσῃ ὅλους εἰς τὴν αὐτὸν βαθμὸν τῆς παιδείας· ἐπειδὴ ἡ ἰδέα πραγματοποιεῖται μόνον εἰς ὀλίγους, πλὴν δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδύνατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς τὸ μαρτυροῦν εἰς τὴν ἱστορίαν μεγάλα τινὰ φαινόμενα.

Ὅτι αἱ γυναῖκες οἱ πρῶτιστοι παιδαγωγοὶ και ἀνατροφεῖς.

Ἀληθῆς και ἄξιος Παιδαγωγός εἶναι μόνος ἐκεῖνος, ὁ,τις ἔχει κλίσειν εἰς τὸ ὑψηλὸν και εὐγενῆς αὐτοῦ ἔργον. Ὁ μαθητῆς χρεωστέαι νὰ ἀκούσῃ τὸν διδάσκαλον· ἀρα αἱ μεταξύ αὐτῶν σχέσεις εἶναι ἀνγκυαῖον νὰ θεμελιώνωνται εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην και ἀναλογίαν. Οὕτως ἡ φύσις διαθέτει τὰ παιδιά ὡς πρὸς τὴν μητέρα. Ἰδὲ πῶς παρομοιάζουσι κατὰ τὴν εὐμορφίαν, τὴν χάριν, τὴν νεότητα, τὸ πνεῦμα και μάλιστα τὴν καρδίαν. Ἡ ὑπομονὴ ἀποκρίνεσθαι εἰς τὴν περιέργειαν, και ἡ γλυκύτης εἰς τὴν ὀρμὴν. Ποτὲ τούτου ἡ ἀμάθεια δὲν γίνεσθαι ὀχληρὰ εἰς τὴν ἐμπειρίαν ἐκείνης· και τῶν δύο σχεδὸν τὸ λογικὸν συγχρόνως, τρόπον τινά, τελειοποιεῖται και συναυξάνεσθαι· τὸσον τῆς μητρὸς τὴν ὑπεροχὴν μιλάσσει και ταπεινεῖ ἡ φιλοσοφία. Ἡ ἐλαφρότης τοῦ πνεύματος, ἡ κλίσις εἰς τὴν ἡδονὴν, ἡ ἀγάπη τοῦ παραδό-

ξου και μυθώδους, τὰς ὁποίας ἀνειδίξομεν ὡς ἐλαττώματα τῶν γυναικῶν, συνδέουσι περισσότερον τὸ παιδίον μετὴν μητέρα. Βλέποντες λοιπὸν ποῖος ἔλαβεν ἀπὸ τῆν φύσιν πλειότεραν ἀγαθότητα, μακροθυμίαν και πρόσοχην, συμπερινομεν εἰς ποῖον θέλει αὐτὴ νὰ παραδίδωμεν τὴν ἀπαλὴν τῶν παιδίων και ἀδύνατον ἡλικίαν.

Γενικῶς ὀλίγοι παρατηροῦσιν ὅτι τὰ παιδία καταλαμβάνουσι μόνον ὅ,τι βλέπουσι, και ἐννοοῦσι μόνον ὅ,τι αἰσθάνονται. Τὸ αἶσθημα γεννᾶται εἰς αὐτὰ πρὸ τῆς διανοίας. Ὄθεν ὅστις τὰ συνειθίζει νὰ βλέπωσι, και ἐξάπτει τὴν ἀγάπην των, ἐκεῖνος ἐπιτυγχάνει τὸν σκοπὸν τῆς παιδαγωγίας. Ἡ ἀρετὴ δὲν διδάσκεται μόνον, ἀλλὰ και ἐμπνέεται, ὅθεν κατὰ τοῦτο μάλιστα ἐξέχουσιν αἱ γυναῖκες· ἐπειδὴ φροντίζουσι νὰ καταστήσωσι πρῶτον ἀξιματικὸν εἰς ἡμᾶς ὅ,τι ἐπιθυμοῦσι και μᾶς βιάζουσιν ἀνεπαισθήτως νὰ τὸ θελώμεν.

Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς και ὁ ἡγεμὼν τι μαθάνουσιν ἄρα γε ἀπὸ τῆν γυναῖκα; ὅ,τ. ἔμαθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων Σαιντλουῆς ἀπὸ τῆν μητέρα του Βλάγγην, ὁ Εἰρικός δ' ἀπὸ τῆν Ἰωάνναν Ααλθρέτ, και ὁ δωδέκατος Λουδοβίκος ἀπὸ τῆν Μαριάν Κλεύη.

Ἀπὸ 69 μονάρχας τῆς Γαλλίας, λέγει ὁ Aimé -Martin τρεῖς μόνον ἀγάπησαν τὸν λαὸν, και οἱ τρεῖς αὐτοί, πρᾶγμα περίεργον, ἀπὸ τὰς μητέρας των ἀνετράφησαν.

Ὁ παιδαγωγὸς, ὅστις συγκαταβαίνει εἰς τὰς ἀδυναμίας τοῦ μαθητοῦ, διὰ νὰ ῥυθμίση κατ' ὀλίγον τὴν καρδίαν του, και νὰ τὸν καταστήσῃ τίμιον ἄνθρωπον και ἀγαθὸν πολίτην, κατώρθωσε τὸ πᾶν. Ἀλλὰ ποῖος ἐπιτυγχάνει εἰς τοῦτο καλύτερα παρὰ τὴν μητέρα; Ποῖος παρ' αὐτὴν ἄλλος δύναται νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ προκρίνωμεν τὴν τιμὴν ἀπὸ τὸν πλοῦτον,

νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς οἰκείους, νὰ βοηθῶμεν τοὺς δυστυχεῖς, και νὰ ὑψώνωμεν τὴν ψυχὴν εἰς τὴν πηγὴν τοῦ καλοῦ και τοῦ ἀπειροῦ; Ὁ κοινὸς και σχολαστικὸς παιδαγωγὸς ἠθολογεῖ και συμβουλεύει μόνον τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ μόνη ἡ μήτηρ τὴν ἐγχαραττεῖ εἰς τὴν καρδίαν.

Ἐκ τούτων ἂ; καταλάβωμεν πῶσον ἀναγκαῖα εἶναι πρῶτον ἡ ἀνατροφή τῶν κορασίων, ἀναγκαῖα πολὺν περισσότερον παρὰ τὴν παιδαγωγίαν τῶν ἀρσενικῶν, και εἰς αὐτὴν ἔπρεπεν ἤδη πρὸ πολλοῦ νὰ στρέψωσι τὰ ὀμμάτια οἱ γονεῖς, ἐπειδὴ τί εἶναι τῶ ὄντι τὸ παιδίον ὡς πρὸς τὸν διδάσκαλον; ἀμαθής, τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ διδάξῃ· τί εἶναι πάλιν τὸ αὐτὸ παιδίον ὡς πρὸς τὴν μητέρα; ψυχὴ τὴν ὁποῖαν ἔχει νὰ μορφώσῃ. Οἱ καλοὶ διδάσκαλοι ἀναδεικνύουσι καλοὺς μαθητὰς, μόνον ὅμως αἱ γυναῖκες μορφώνουσι τοὺς ἄνθρώπους. Ἡ ἀνατροφή λοιπὸν ἀνήκει ὅλη εἰς τὴν μητέρα· και ἂν τὴν ἀρπασαν οἱ ἄνδρες, τοῦτο προῆλθε ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τῶν ὀνομάτων τῆς παιδείας και ἀνατροφῆς, τὰ ὁποῖα ἐθεώρησαν ὡς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὴν μὲν παιδείαν, δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν και νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ διδάσκαλον εἰς διδάσκαλον· ἡ ἀνατροφή ὅμως πρέπει νὰ γίνῃ ὀλοκλήρως ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον. Ἄς μὴ ζητῶμεν ἄρα ἔξω τῆς οἰκίας τὸν παιδαγωγόν, ἐπειδὴ τὸν ἔχομεν πάντοτε πρόχειρον.

Νεαὶ μητέρες! σεῖς ἔχετε τὸ προτέρημα τῆς ἀληθοῦς ἀνατροφῆς· τὰ δικαιώματά σας, τὴν δυνάμιν σας, τὴν κυριότητά σας, μὴ καταδεχθῆτε νὰ παραιτήσητε και νὰ ἀρνηθῆτε, ἀλλὰ διατρέχουσαι τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς και τῆς φιλοστοργίας συγχωρήσατέ με παρακλῶ μετὰ θάρρους, νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου, τὴν εὐταξίαν τῶν οἰκογενειῶν, τὴν δόξαν τῶν τέκνων σας και τὴν εὐτυχίαν

τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης, ἐπεὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ταῦτα κρέμονται κυρίως ἀπὸ τὴν πρώτην ἀνατροφήν, τὴν ὁποῖαν ἡ φύσις ἐμπιστεύθη εἰς τὰς χεῖρας Σας.

(Ἐκ τῆς Ἀποβ. τῶν ὠφελίμων γνώσεων. Ἀριθ. 4 Μαρτ. 1737)

Περὶ διδακτικῆς ἐν γένει.

§. 1. Ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη, ἢ ἡ θεωρία τῆς παιδαγωγικῆς διαιρεῖται εἰς τὴν γενικὴν παιδαγωγίαν, ἢ εἰς τὸ περὶ ἀνατροφῆς ἐν γένει· καὶ εἰς τὴν γενικὴν διδακτικὴν, ἢ εἰς τὸ περὶ τοῦ πῶς δεῖ διδάσκειν ἐν γένει· ἀμφότεραι δὲ αὗται διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ὅχι τόσο διὰ τὸν σκοπὸν, ὅσον κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα δι' ὧν φθάνει ἑκατέρω εἰς τὸ σκοπούμενον.

Διαφορὰ μετὰ τοῦ ἐντελῶς διδαχθέντος καὶ τοῦ αὐτοδιδάκτου.

§. 2. Ὁ αὐτοδιδάκτος ἢ αὐτομαθὴς συγκρινόμενος μὲ τὸν ἀκριβῶς παιδαγωγηθέντα καὶ ἐντελῶς διδαχθέντα εὐρέσεται ἐν γένει πολὺ κατώτερος εἰς τὰ πλεῖστα. Διότι πρῶτον μὲν, ἕκαστος σχεδὸν αὐτοδιδάκτος εἶναι, ἢ σχολαστικὸς ἢ ἐγώιστῆς, καὶ κατὰ τι μὲν μονομερῆς (τὸ ὁποῖον τὸν ἀποκαταστήνει μερολήπτῃ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν του ἐπιστήμην, ἢ τέχνην, καὶ τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἰδιάζῃ εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν πλείστων ἀριστοτεχνῶν)· κατὰ τι δὲ εἶναι αὐτάρεσκος, καθ' ὃ πολλὰ τὰ νομίζει διὰ νέα πράγματα σπουδαῖα καὶ μόνον χρήσιμα· διότι λέγει, ὅτι διὰ νὰ τὰ

εφεύρη κατέβαλε κόπους· καὶ πολλάκις αὐτὰ τὰ ἴδια ἢ εφευρέθησαν ἀπὸ ἄλλους πρὸ πολλοῦ, ἢ ἀφ' οὗ ἐξετάσθησαν ἀκριβέστερα εὐρέθησαν ἴσως πάντῃ ἐσφαλμένα· δεύτερον δὲ ἡ στέρσις πάσης ὀρθῆς διδασκαλίας συνοδεύεται μὲ τινὰ χασοκαιρίαν σχεδὸν ἀναπλήρωτον· ἐπεὶ ὁ αὐτοδιδάκτος πολλάκις φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν του μὲ μακρυτάτους ἐλιγμούς ἢ σφρογυρίσματα, χωρὶς νὰ ὠφελῆθῃ ἀναλόγως· τρίτον δὲ, ὅτι γενικῶς μόνον ὀλίγοι τινὲς ἐπιδεκτικοὶ νέες (μεγαλοφρεῖς δι' ἐκάστην ἐπιστήμην καὶ τέχνην) φαίνεται νὰ ἦσαν ἀπὸ τὴν φύσιν προσδιορισμένοι διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ σκοπούμενον τῶν μὲ τὴν αὐτοδιδασκαλίαν. Ἐκτὸς τούτων, κατὰ τὸν Ἔρδερν » Οἱ αὐτομαθεῖς καὶ οἱ εὐφρεῖς φαντασιοσκόποι, ἂν καὶ ὑπῆρχον ἀξιόλογοι νέες, σπανίως ἐδύναντο νὰ καυχήθωσι διὰ τὴν ὀρθότητα, ἀκρίβειαν, σαφήνειαν καὶ τάξιν τῶν ἰδεῶν καὶ γνώσεων των· ἐπεὶ δὲ ἄλλοτε μὲν ἐπίκειται εἰς αὐτοὺς σκότος καὶ τῆς ψυχῆς των τὰ διανοήματα, καθὼς καὶ ὁ τρόπος τοῦ γράφειν των ὁμοιάζουσι μὲ τὸ χάος τὸ πρὶν τῆς τοῦ κόσμου πλάσεως· ἄλλοτε δὲ δύνανται μὲν νὰ σοχάζωνται καὶ νὰ γράφωσιν, ἀλλ' ὅχι καὶ νὰ ὁμιλῶσι· καὶ ἄλλοτε γράφουσι καὶ οὐδεὶς τὸ ἐνοεῖ· ὅ,τι δὲ μόνιμον καὶ βάσιμον διετηρήθη εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, τοῦτο διατηρεῖται καὶ τελειοποιεῖται εἰσέτι διὰ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας. «

Ἡ ὁποία ἡ ἀξία τῆς διδασκαλίας καὶ αἱ
ἀρχαὶ τῆς ἐπισημονικῆς διδασκαλίας
ἢ μεθοδολογίας.

§. 3. Ὡς πρὸς τὰ ἄνω εἰρημένα λοιπὸν ἢ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γενικῆς διδακτικῆς διδασκαλίας κατέχει ἀξίαν ἀνέκφραστον· καὶ εἰς ὃν τινα ὑπῆρχε πεπωμένον, ἂν ὄχι εἰς τοὺς ἰδίους του ἀνατροφεῖς· κἄν εἰς ἄλλους νὰ εὕρῃ τοιούτους διδασκάλους, οἵτινες ὄχι μόνον τὸ ἔργον των ἐνόουν ἀκριβῶς, ἀλλὰ καὶ τὰς γνώσεις των αὐτὰς ἐπροσπάθουν νὰ τὰς παριστάνωσι μὲ εὐλικρίνειαν καὶ ἀγάπην, καθ' ὅλας των τὰς πράξεις καὶ τρόπους, ἐκεῖνος, ὅσον δυστυχῆς καὶ ἂν ἤθελεν εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ του κατάστασις, δύναται νὰ συγκαταριθμηθῆται μὲ τοὺς εὐδαιμονεστᾶτους. Ὅλα μὲν τὰ εἶδη τῆς διδασκαλίας ἔχουσι γενικούς τινας καὶ κοινούς κανόνας, ὁ δὲ ἄριστος τρόπος δύναται νὰ ἀνάγῃται εἰς ἀμεταθέτους ἀρχάς, ἐξ ὧν παρήχθη ἡ ἐπισημονικὴ θεωρία τῆς διδακτικῆς. Καὶ ὁ μὲν τρόπος καθ' ὃν διδάσκωμεν εἴτε ὀρθῶς εἴτε ἐσφαλμένως, ὀνομάζεται μέθοδος, ἡ δὲ παράστασις τοῦ ὀρθοῦ τρόπου τοῦ διδάσκειν καλεῖται μεθοδικὴ ἢ μεθοδολογία. Ἥτις διαιρουμένη εἰς γενικὴν καὶ μερικὴν, πραγματεύεται κατὰ τι μὲν δογματικῶς, κατὰ τι δὲ κριτικῶς. ὅστις δὲ ἐπαρτήρησεν ἀκριβῶς τοὺς διαφόρους τρόπους τοῦ διδάσκειν καὶ παιδαγωγεῖν εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ νομίζῃ μόνον μίαν ἀπολύτως ἀναγκαίαν μέθοδον.

Περὶ τῆς ἀξίας τῶν γενικῶν ἀρχῶν
τῆς διδακτικῆς.

§. 4. Εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀξίαν αὐτῶν· διότι πᾶσα μὲν διδασκαλία προϋποθέτει κατ' ἀνάγκην τὸ νὰ γινώσκωμεν καὶ νὰ ἐξεπιστάμεθα ὅπερ θέλωμεν νὰ διδάξωμεν· ἡ δὲ ἀρίστη προαίρεσις, καὶ ἡ μεγίστη ἐπιθυμία καὶ προθυμία τοῦ νὰ μεταδίδωμεν τὰς γνώσεις μας, καὶ νὰ γινώμεθα πρὸς τοὺς ἄλλους ὠφέλιμοι, δὲν δύναται νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν, ὅταν ἐκεῖνο λείπῃ ἢ εἶναι ἐπισημῶδες· μὲ ὅλα ταῦτα μῆτε αὐτὸ τὸ ἐξεπίστασθαι μόνον δὲν ἐξαρκεῖ διὰ νὰ μεταδίδωμεν μὲ τὸν ἄριστον τρόπον γνώσεις καὶ ἐπιδεξιότητα εἰς ἄλλους, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς ἀρχαρίους καὶ ἀγυμνάστους· ἀλλὰ μὲ τὴν σπουδὴν τῆς θεωρίας τῆς διδακτικῆς, καὶ μὲ τὴν γνῶσιν τῶν διαφόρων μεθόδων, αἵτινες ἀπεδείχθησαν ἐκ τῆς πείρας ὡς αἱ ἄρισταί εἰς ἕκαστον εἶδος (κλάδον), δύναται τοῦλάχιστον οἱ ἀρχαριοὶ διδάσκαλοι νὰ ἀποφεύγωσι πολλότατα σφάλματα, καὶ νὰ κατορθώωσι ταχύτερα διὰ νὰ γίνωνται ἐπιτήδειοι κατ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρὸ πάντων ἀποκτᾶται καὶ διὰ τῆς πολλῆς γυμνάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ὁ διδάσκαλος γίνεται κυρίως ἐγκρατῆς καὶ ἐπιδέξιος εἰς τὸ ἔργον του· διότι διδάσκειται μὲν διαφόρους ὠφελίμους τρόπους καὶ μεθόδους· γίνεται δὲ ἱκανὸς νὰ γνωρίῃ καλλίτερα τὸν μαθητὴν καὶ τὰς διαφόρους του ἀνάγκας, καὶ ὀδηγεῖται νὰ τροπολογῇ τοὺς γενικούς τῆς μεθόδου κανόνας κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς προκαταρκτικὰς γνώσεις τῶν μαθητῶν· καὶ τέλος πάντων ὅλα ταῦτα τελειοποιοῦνται διὰ τῆς καλῆς διαθέσεως, μὲ τὴν

ὁποῖαν διδάσκει, καὶ δι' ἧς ἐμπνέει ψυχὴν καὶ ζωηρότητα ἐξηγεῖ δὲ φυτικώτατα τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας πολλῶν διδασκάλων, οἵτινες γινώσκουσι καὶ τὸ πῶς νὰ ἐνθουσιάζουσι τοὺς μαθητὰς των διὰ τὸν ζῆλον τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς.

Περὶ τῶν γενικῶν τῆς διδακτικῆς

σκοπῶν.

§. 5. Ἐκάστη διδασκαλία κυρίως πρέπει νὰ ἀφορᾷ εἰς διπλοῦν σκοπὸν· ἄ. μὲν νὰ διεγείρῃ τὰς ἐν τῷ μαθητῇ ἐνούσας δυνάμεις, νὰ τὰς ἐνδυναμόνῃ διὰ τῆς ἀσκήσεως, καὶ νὰ τὰς διευθύνῃ εἰς τινα προσδιορισμένην τοῦ νοῦς ἐνεργειαν, ἢ εἰς τινὰς ἐξωτερικὰς ἐνεργείας καὶ πράξεις, διὰ νὰ τὴν ἀποκαστήσῃ οὕτως ἱκανὸν τοῦ νὰ χρειάζεται, ὅσον τὸ δυνατὸν πάντοτε ὀλιγώτερον τὴν ξένην βοήθειαν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν θεωρεῖται πᾶσα διδασκαλία συγχρόνως καὶ ἀνατροφῆ (σελ. 16.) β'. δὲ νὰ χορηγῇ εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ μαθητοῦ ὕλην τινὰ, τὴν ὁποῖαν χρειάζεται ὡς κτῆμα ἀναπόφρευκτον, κατὰ τι μὲν γενικῶς ἀπορῶσαν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τι δὲ μερικῶς τινὰς τάξεις καὶ ἐπαγγέλματα· καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ἄ. καλεῖται παιδιὰ εἰδικὴ ἢ κατ' εἶδος (formale), καθόσον δὲ τὸ β'. ὕλικὴ ἢ καθ' ὕλην (materiale Bildung)· εἰς ἀμφότερα λοιπὸν ταῦτα πρέπει νὰ ἀφορῶσιν αἱ ἀρχαὶ ἢ τὰ ἀξιωματὰ τῆς διδακτικῆς ἢ μεθοδικῆς ἐπιστήμης.

Ὅποιος ὁ εἰδικὸς σκοπὸς τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς διδακτικῆς.

§. 6. Ἄν καὶ πᾶσα παιδεία διὰ τῆς διδασκαλίας ὁμοῦ μὲ τὴν μέθοδον, καθ' ἣν πράγματεύεται, προϋποθέτει ὕλην, μὲ τὴν ὁποῖαν γυμνάζει τὰς σωματικὰς καὶ νοεράς δυνάμεις, μὲ ὅλα ταῦτα δυνάμεθα νὰ τὰς φανταζώμεθα καὶ κεραισμέναις ἀπ' ἀλλήλων ὅστις λοιπὸν ἀνερεύνησε μείτὸν ἀνθρωπὸν θαυτάτα, κατενόησε δὲ περισσότερον τὴν ἐσωτερικὴν οὐσίαν τῶν δυνάμεϊν του, ἐπαρτήρησε δὲ τὴν τάξιν τῆς ἐσωτερικῆς του καὶ ἐξωτερικῆς ἀναπτύξεως, καὶ χωρὶς νὰ συγχυσθῇ ἀπὸ τὰς κενὰς θεωρίας (speculation) περὶ τοῦ ἀνεξερευνητοῦ τῆς φύσεως, ἀκολουθεῖ ὅ,τι δύναται ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας νὰ τὸ παραδεχθῇ ὡς κανόνα αὐτῆς, ἐκεῖνος βέβαια θέλει σφάλει καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν μέθοδον, καὶ θέλει μεταδίδει τὰς ἰδίας του γνώσεις καὶ ἱκανότητας εὐσοχώτατα· εἰς τοιαύτας λοιπὸν παρατηρήσεις θεωμελιούται ἡ γενικὴ τῆς διδακτικῆς θεωρία.

(ἀκολουθεῖ.)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Περὶ ἐπιθεώρησης τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Α. Ἐπιθεώρησις τῶν ἐπιτοπίων δημοτικῶν σχολείων.

Ἄρθ. 34. Εἰς ἕκαστον δῆμον θέλει συστηθῆ ἐπιτροπὴ, πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐπιτοπίων σχολείων, συγκειμένη ἀπὸ τὸν Δήμαρχον ὡς πρόεδρον, τὸν ἐφημέριον τοῦ τόπου, καὶ, ἂν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπάρχουν πολλοὶ ἱερεῖς, ἀπὸ ἑνα παρὰ τοῦ Νομάρχου διοριστέον τοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου κλήρου, τέλος ἀπὸ 2-4 δημότας παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου.

Ἄρθ. 35. Ἄν κατὰ τὸ ἄρθρον 5, πολλοὶ δῆμοι ἠνώθησαν πρὸς διατήρησιν ἐνὸς δημοτικοῦ σχολείου, θέλει διορίζει τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἕκαστου τῶν δῆμων τούτων ἀνά δύο δημότας διὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ σχολείου. Ἐκτὸς τούτου, θέλουν εἶναι μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ Δήμαρχοι καὶ οἱ κατὰ τὸ προλαβὸν ἄρθ. 34 προσδιορισθέντες ἱερεῖς ὅλων τῶν ἠνωμένων δῆμων.

Μεταξὺ τῶν Δημάρχων ὁ Νομάρχης θέλει ἀποφασίζει τὸν Πρόεδρον.

Ἄρθ. 36. Εἰς δῆμους συγκειμένους ἀπὸ κοινωνίας διαφορῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων Ἑρησκειῶν, θέλουν εἶναι μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἱερεῖς ὅλων τῶν Ἑρησκειῶν τούτων, καὶ, ἂν ὑπάρχουν πολλοὶ τοιοῦτοι, θέλει ἐκλέγει ἕνα μεταξὺ αὐτῶν ὁ Νομάρχης.

Ἄρθ. 37. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐφορεύει, ἐμφυλῶναι καὶ διευθύνει τὸ ἐπιτόπιον σχολεῖον.

Ἰδιαιτέρα καθήκοντα αὐτῆς εἶνε τὰ ἑξῆς:

1) Νὰ προμηθεύη τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸ σχολεῖον καὶ τοὺς διδασκάλους.

2) Νὰ φροντίζη περὶ εὐρέσεως καὶ διατηρήσεως τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ σχολείου καὶ τῶν κατοικιῶν τῶν διδασκάλων.

3) Νὰ ἐπαγρυπνῆ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας εἰς τὰ σχολεῖα.

4) Νὰ ἀποφασίζη ποῖαι οἰκογένειαι εἶνε τόσοι πτωχοὶ, ὥστε νὰ μὴν ὑποχρεοῦνται πρὸς τὰς εἰς τὰ ἄρθρ. 24 καὶ 26 προσδιοριζομένας πληρωμάς.

5) Νὰ βεβαιώνεται ὅτι τῶ ὄντι γίνεται φροντίς καὶ περὶ τῆς ἀνεξόδου διδασκαλίας τῶν ὅλων πτωχῶν παιδῶν.

6) Νὰ σημειῶνῃ τὰ ὀνόματα τῶν γονέων, τῶν ὁποίων οἱ παῖδες δὲν φοιτῶσιν οὐδὲ εἰς τὴν δημοτικὴν οὐδὲ εἰς ἄλλην τινὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν σχολὴν, οὐδὲ παιδεύονται εἰς τὴν οἰκίαν των ἢ εἰς παιδαγωγεῖον. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο θέλουν πέμπει εἰς τὸν παρὰ τῶ ἀρμοδίῳ ἀστυνομικῶ δι-
καστηρίῳ δημόσιον κατήγορον.

7) Νὰ φροντίζη περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ σχολείου πειθαρχίας, νὰ ἐπαγρυπνῆ ἰδίως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν τοῦ διδασκάλου, καὶ παρατηρήσασα εἰς αὐτὴν ἑλλείψεις, νὰ τὰς ἀναφέρῃ εἰς τὴν ἐπιθεωρητικὴν ἐπιτροπὴν τῶν κατ' ἐπαρχίας ἢ κατὰ νομοὺς σχολείων, διαφυλαττομένου πάντοτε εἰς τὰς ἀρμοδίας ἐπιτοπίους πολιτικὰς Ἀρχάς, ἢ τὴν ἀστυνομίαν, τοῦ δικαιώματος νὰ ἐνεργήσῃσι τὰ καθήκοντά των.

8) Εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις νὰ παύῃ τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐπὶ ῥητῇ ὑποχρεώσεται νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἢ τὸν νομὸν ἐπιθεωρητικὴν ἐπιτροπὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν περὶ τῆς παύσεως ταύτης καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῆς·

9) Νὰ διέπῃ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τῆς ἐπιτοπίου σχολῆς κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους ὅρους τοῦ περὶ δήμων νόμου·

10) Νὰ ἐπιθεωρῇ τοῦλάχιστον ἅπαξ κατὰ μῆνα τὴν σχολὴν, καὶ ν' ἀναφέρῃ πρὸς τὸν ἀνήκοντα Ἐπαρχον περὶ τῶν ἐλλείψεων, ὅσας παρατήρησε, καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων.

Β'. Ἐπιθεωρητικαὶ ἐπιτροπαὶ τῶν κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ νομοὺς σχολείων.

Ἄρθ. 38. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστου μὲν νομοῦ θέλει συστηθῆ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατὰ τὸν νομὸν, ἐκάστης δὲ ἐπαρχίας, τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν σχολείων.

Ἄρθ. 39. Ἡ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατὰ τὸν νομὸν σχολείων σύγκαιται ἀπὸ τὸν Νομάρχην ὡς πρόεδρον, ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ κατὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ ἐπαρχιακοῦ Δικαστηρίου καὶ τὸν ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας, ἀπὸ ἓνα τῶν ἐντὸς τοῦ νομοῦ ἱερωμένων τοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου κλήρου, τὸν ὁποῖον ἢ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας θέλει διορίζει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, ἀπὸ ἓνα παρὰ τῆς αὐτῆς Γραμματείας διοριστέον καθηγητὴν (professeur) γυμνασίου ἢ πανεπιστημίου, ἂν γυμνάσιον ἢ πανεπιστήμιον εὑρίσκειται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Νομάρχου, καὶ ἀπὸ 2-4 κατοίκους τοῦ νομοῦ, διοριστέους παρὰ τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου.

Ἄν τυχὸν ὑπάρχωσιν εἰς ἢ καὶ πλείότεροι ἐκ διαφόρων

θηρητικῶν συγκείμενοι δῆμοι, ἐνεργοῦνται τὰ εἰς τὸ ἄρθρον 36 ὀρισθέντα, μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι ἡ ῥηθείσα Γραμματεία διορίζει τὸν ἐκ τοῦ κλήρου.

Ἄρθ. 40. Ἡ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας σχολείων σύγκαιται ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον ὡς πρόεδρον, ἀπὸ τὸν κατὰ τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας Εἰρηνοδίκην, ἀπὸ ἓνα τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἱερωμένων, διοριστέον παρὰ τοῦ Νομάρχου, ἀπὸ ἓνα παρὰ τοῦ Νομάρχου διοριστέον διδάσκαλον Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἂν ὑπάρχη τοιοῦτον ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἀπὸ 2-4 ἐπαρχιώτας, διοριστέους παρὰ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου.

Καὶ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς ταύτας ἐφαρμόζονται τὰ εἰς τὸ 36 ἄρθρ. ῥηθέντα.

Γ'. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ.

Περὶ ὅλων τῶν ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν τῶν σχολείων.

Ἄρθ. 45. Ὁ διορισμὸς, ἢ, ὅταν ᾖ ἀναγκαῖον, ἢ ἐγκατάστασις (bezeichnung) τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐπιτοπίων ἢ τῶν κατ' ἐπαρχίαν ἢ κατὰ νομὸν σχολείων γίνεται μόνον δι' ἓν ἔτος πάντοτε.

Τὰ αὐτὰ μέλη δύνανται καὶ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος νὰ διορισθῶσιν ἢ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐκ νέου.

Ὁ αὐτὸς ἐμπορεῖ νὰ ᾖ καὶ ἐνταυτῷ μέλος ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν καὶ τῶν κατὰ τὸν νομὸν σχολείων.

Ὁ μέλος ὢν ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐπιτοπίων σχολείων δὲν

δύναται νὰ ἦνε ἐνταυτῷ καὶ μέλος τῆς ἐπὶ τῶν κατὰ νομὸν ἢ τῶν κατ' ἐπαρχίαν, καὶ ἐπομένως ὅστις ἐπιφορτισθῆ καὶ τὰς δύο ταύτας ὑπηρεσίας, θέλει ἐκλέγει μεταξὺ τῶν δύο. ἂν δ' ἐντὸς 24 ὡρῶν, ἀφοῦ λάβωι τὴν περὶ τούτου πρόσκλησιν, δὲν ἀποφασίσῃ, θέλουι τοῦ ἀραιοῖσθαι ἀμφοτέρω.

Ἄρθ. 46. Ἐκάστη ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἑνα ἀντιπρόεδρον καὶ ἑνα γραμματέα.

Ὁ ἀντιπρόεδρος ἐκτελεῖ τὰ τοῦ Προέδρου, ἀπόντος αὐτοῦ.

Ὁ γραμματεὺς γράφει, ὁσάκις τὸ καλεῖ ἡ χρεῖα, κρατεῖ τὰ πρωτόκολλα, καὶ διατηρεῖ τὰ διάφορα ἔγγραφα.

Κἀνὲν μέλος τοιαύτης ἐπιτροπῆς δὲν λαμβάνει μισθόν.

Ἄρθ. 47. Αἱ ἐπιτροπαὶ χρεωστοῦν νὰ συνέρχωνται ἀπαξ τοῦ μηνός· δύνανται δὲ νὰ συγκληθῶσι καὶ συχνότερα, εἴτε παρὰ τοῦ Προέδρου ἀμέσως, εἴτε κατ' αἴτησιν ἀπεσταλμένου τινος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν παρευρίσκειται ὁ ἀπεστελμένος εἰς τὴν συνέλευσιν ἀλλὰ δὲν ἔχει ψῆφον ἀποφασιστικὴν (decisive).

Ἄρθ. 48. Διὰ νὰ ἔχῃ ἀπόφασίς τις κῦρος, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τριῶν μελῶν τοῦλάχιστον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Προέδρου.

Εἰς τὰς διαφιλονεικῆσεις ἀπορραῖζει ἡ πλειοψηφία, εἰς δὲ διχοψηφίαν ἢ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ὁ Πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἀλλ' εἰς τοιαύτην περίπτωσιν χρεωστῆι ν' ἀναφερθῆ ἀμέσως

εἰς τὸν ἀνώτερόν του (Ἄρθ. 37 καὶ 43); καὶ νὰ ζητήσῃ ὀδηγίας.

Περὶ ἐκάστης συνέλευσεως θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον, περιέχον τὴν ὑπόθεσιν τῆς διαφιλονεικῆσεως συντόμως καὶ τὴν ἀπόφασιν.

Τὰ πρωτόκολλα θέλουι ὑπογράφεσθαι ὑφ' ὄλων τῶν παρόντων μελῶν, εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου, 47 καὶ ὑπὸ τοῦ παρόντος ἀπεσταλμένου, αἱ δὲ ἀναφοραὶ ὑπὸ μόνου τοῦ Προέδρου καὶ Γραμματέως.

Ἄρθ. 49. Τὰ μέλη ἐκάστης ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, πρὶν ἀναλάβωσι νὰ χρεῖα των, θέλουι δίδει τὸν ἀκόλουθον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας.

« Ὁμνῶ πρὸς εἰς τὸν Βασιλέα ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους, καὶ ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν ὄλων τῶν ὡς ἐκ τῆς ἐμπιστευθείσης μοι ἐπιτροπίας ἐπιβαλλομένων μοι καθηκόντων. »

Ὁ ὅρκος οὗτος θέλει δίδεσθαι ἀπὸ μὲν τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν των ἐπιτοπίων σχολείων ἐνώπιον τῶν Δημάρχων, ἀπὸ τὰ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας σχολείων ἐνώπιον τοῦ Ἐπαρχου, καὶ ἀπὸ τὰ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν κατὰ τοὺς νομοὺς σχολείων ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου.

Περὶ τῆς ὀρκοδοσίας θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον καὶ κρατεῖσθαι εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Νομάρχου.

Ἄρθ. 50. Τὰ μέλη τῆς μὲν τῶν κατὰ τοὺς νομοὺς σχολείων ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς θέλουι δίδει εἰς τὸ τέλος παντός ἔτους, πρὶν καταθέσῃ τὸ ὑπουργημὰ των, λόγον περὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ εἰς τὸ Νομαρχιακὸν Συμβούλιον· τῆς δὲ τῶν κατ' ἐπαρχίαν εἰς τὸ Ἐπαρχιακόν, καὶ τῆς τῶν ἐπιτοπίων εἰς τὸ Δημοτικόν.

(Ἴδε τὸν νόμον τῆς 6 (18) Φεβρουαρίου 1834.)

Ὅσον ὁ δημοδιδάσκαλος καὶ ἂν ᾖ ἐπιμελής καὶ ζηλω-
τῆς τοῦ ἔργου του καὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν του, δὲν
δύναται μόνος νὰ κατορθώσῃ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τῆς ἐκ-
παιδεύσεως τῆς νεολαίας. Ἔχει χρειάν καὶ τῆς συμπράξεως
τῶν γονέων καὶ τῆς δραστηρίου ἐνεργείας τῶν ἀρχῶν εἰς τὸ
νὰ χορηγῶσιν εἰς αὐτὸν τὰ ἀναγκαζία μέσα πρὸς διδασκαλίαν,
νὰ ἐπαινῶσι καὶ ν' ἀνταμοιβῶσι τοὺς ἀξίους ἐπαίνων καὶ
ἀμοιβῶν μαθητὰς, καὶ νὰ ψέγῳσι καὶ νὰ κακίζῳσι τοὺς
ἀξίους ψόγου· νὰ ἐνισχύῳσι τὸν διδάσκαλον καὶ τοὺς μα-
θητὰς μὲ τὰς συνεχεῖς ἐπιθεωρήσεις καὶ πρότροπάς των· νὰ
φροντίζῳσιν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, περὶ τῆς καλῆς διατηρήσεως τοῦ
σχολείου καὶ περὶ τῆς τακτικῆς φοιτήσεως καὶ τῆς προόδου
τῶν μαθητῶν. Σχολεῖον μὴ ἐφορευόμενον ὑπὸ τινος ἐπιτο-
πίου ἀρχῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ εἰς καλὴν κατάστασιν·
μαθηταὶ δὲ καὶ διδάσκαλοι μὴ ἐπιβλεπόμενοι, ὅσον ζῆλον
καὶ ὄσπην φιλοτιμίαν καὶ ἂν ἔχῳσι, πάντοτε φαίνονται ὡς
ἄψυχοι καὶ νεκροὶ μὴ ἔχοντες τὸν ἐνθαφρύνοντα ἢ ἐμψυχό-
νοντα αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀγῶνάς των. Διὰ ταῦτα, καλῶς ποιῶν
ὁ νόμος, ἀνέθεσε τὴν ἐπὶ τῶν σχολείων ἐφορείαν καὶ ἐπο-
πτεῖαν εἰς διαφόρους Ἀρχάς, καὶ ἰδίως μίαν ἐπιθεωρητικὴν
ἐπιτροπὴν ἐπιτόπιον ἐπέστησεν ἔχουσαν τὴν καθημερινὴν
ἐπιθεωρήσιν τοῦ σχολείου. Ὁ νόμος κατὰ τοῦτο τὸ μέρος
του ἐνηργήθη πρὸς σύστασιν τῶν ἐπιτοπίων ἐπιθεωρητικῶν
ἐπιτρόπων καὶ ἅμα γένη αἴτησις περὶ συστάσεως σχολείου,
ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ἡ ἐκλογὴ πρῶτον τῆς ἐπιθεωρητικῆς
ἐπιτροπῆς. Ἀλλὰ αὐταὶ αἱ ἐπιτροπαὶ ἀνανεοῦμεναι κατ'
ἔτος ὑπάρχουσιν ἤδη συστημένοι πανταχοῦ; ἢ ὅπου ὑπάρχου-
σιν, ἐπιθεωροῦν τακτικῶς, ἢ τὸ σχολεῖον φροντίζουσι νὰ
ἐκτελῶσιν ὅσα καθήκοντα τοὺς ἐπιβάλλῃ ὁ νόμος πρὸς δια-

τήρησιν τοῦ Σχολείου; Ἄν δὲν ὑπάρχῳσι συστημένοι εἰς τοὺς
δήμους τοὺς ἔχοντας σχολεῖα, ἢ ἂν καὶ αἱ συστημένοι
δὲν ἐκτελῶσι τὰ χρέη των, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι
αἴτιοι εἶναι οἱ δήμαρχοι, οὔτινες ἀμελῶσιν ὡς πρὸς τοῦτο
τὰ χρέη των. Ἡμεῖς ἐκ τῶν ὄσων ἔχομεν πληροφοριῶν
παρὰ τῶν μετὰ λύπην μας, ὅτι εἰς πολλὰ ὀλίγους δή-
μους ἐνεργοῦν αἱ ἐπιθεωρητικαὶ ἐπιτροπαὶ μὲ ζῆλον τὰ
χρέη των, καὶ εἰς αὐτὴν μάλιστα τὴν πρωτεύουσαν οὐδ'
ὑπάρχει ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ, οὐδὲ καμμία φροντίς γίνεται
περὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, τοῦ ὁποῖου τὸν διδάσκαλον
μισθοδοτεῖ ἡ Κυβέρνησις. Δὲν εἶναι ἐντροπὴ νὰ μὴ φροντίζῃ
ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς πρωτεύουσας ἴσα μὲ τὰς τῆς Ἡρου-
πόλεως, τῆς Χαλκίδος, Τριπόλεως, Πατρῶν, καὶ αὐτῆς τῆς
πενομένης Ἰδρας, ἥτις, ἀφ' οὗ ἔχει δύο δημόσια σχολεῖα
ἀρρένων, ἐτοιμάζει ἤδη, ὡς πληροφοροῦμεθα, καὶ τρίτον διὰ
τὰ κοράσια;

Σύστασις σχολείου κορασιῶν εἰς Χαλκίδα.

Οἱ οὐλύμουσοι Χαλκιδεῖς, ἀφοῦ ἐτελειοποίησαν τὸ scho-
λεῖον τῶν ἀρρένων, εἰς τὸ ὁποῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ
ἀξίου δημοδιδασκάλου Κ. Ν. Μάγνητος, φοιτῶσιν ἕως 300
μαθηταί, ἐφρόντισαν νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐκ θεμελίων καὶ ν'
ἀποσκευάσωσιν ἐντελῶς καὶ ἐν κατάστημα διὰ τὰ κοράσια.
Τοῦτο πρὸ καιροῦ ἐτοιμασθέν ἔμενε κλειστὸν δι' ἔλλειψιν
διδασκαλίσσης· ἀλλ' ἤδη μανθάνομεν μὲ εὐχαριστήσιν μας,
ὅτι κατόρθωσαν νὰ ἔχῳσιν ἑκατὸν δραχ. κατὰ μῆνα ἐκ
συνδρομῆς πρὸς συντήρησιν τούτου τοῦ σχολείου, καὶ νὰ
συμφωνήσωσι μὲ τὴν διδασκάλισσαν Κ. Εἰρήνην Σπορίδη,
ἥτις ἐντὸς ὀλίγου θέλει ἀπελθεῖ εἰς τὴν θέσιν τῆς. Παρεκτὸς

τούτων τῶν σχολείων ἔχει ὁ δῆμος Καλκιδέων καὶ ἄλλο τῶν ἀφένων εἰς βασιλικόν, τοῦ ὁποίου τὸν δημοδιδάσκαλον αὐτὸς μισθοδοτεῖ ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου. Ἰδοῦ, ὅταν οἱ προϊστάμενοι τῶν δήμων ἔχουν φιλομάθειαν καὶ ζῆλον, πῶς εὐρίσκουσι τοὺς τρόπους νὰ συντελῶσιν ἔχι μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἰδίων τῶν τέκνων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν συνδημοτῶν των. Πόσοι δῆμοι δὲν γεροῦνται τῶν ἀγαθῶν τῆς παιδείας ἔχι δι' ἄλλο εἰμὴ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐλίγον τινῶν ἀνθρώπων φιλοτιμῶν καὶ φιλομαθῶν, οἵτινες, ἀπὸ τὴν φιλομαθείαν των κινούμενοι ἤθελον, κινήσει καὶ ὀδηγήσει τὴν προαίρεσιν τῶν συνδημοτῶν αὐτῶν εἰς σύσασιν σχολείου πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς ἀνθρωπισμὸν τῶν τέκνων των;

Περὶ ἑξαμηνιαίων ἐξετάσεων.

Ἦρχισαν ἤδη αἱ διὰ τὸ χειμερινὸν ἑξάμηνον δημόσιοι ἐξετάσεις τῶν δημοτικῶν μας σχολείων, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας ἀπὸ τινος τῶν ἀνταποκριτῶν μας δημοδιδασκάλων δὲν δυνάμεθα δὲ ἤδη νὰ γνωστοποιήσωμεν τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα αὐτῶν λεπτομερῶς διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς ὕλης, ἀναγγέλλοντες καὶ τὰ ἐξετασθέντα μαθήματα καὶ τοὺς ἀριστεύσαντας μαθητὰς καὶ τοὺς ἐκφωνηθέντας λόγους τῶν δημοδιδασκάλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρατηροῦνται καὶ τινες πολλὰ ἐμβριθεῖς καὶ κατάλληλοι εἰς τὸ νὰ διεγείρωσι τὴν φιλοτιμίαν καὶ τῶν μαθητῶν καὶ τῶν γονέων πρὸς τὴν παιδείαν. Εἰς τὰ ἐπόμενα ἐλπίζομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν μας ἀναγγέλλοντες εἰς αὐτοὺς τὰ ἀξιολογώτερα περὶ τῶν προόδων τῆς νεολαίας εἰς τὰ τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως.

Ἔσμα ἀδόμενον εἰς τὰς ἐξετάσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Λαμπρὰ σήμερον ἡμέρα ἀνετέλλει δι' ἡμᾶς,
 Πρόκειται ἀγῶν εἰς δόξαν, εἰς βραβεῖα, εἰς τιμὰς.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν ὅλοι ὦ συμμαθηταί,
 Ἀμιλλῶμεν' ὡς μεγάλοι τῆς παιδείας ἔρασταί.
 ἔχομεν ἀγωνοθέτην τὴν πατρίδα, τοὺς γονεῖς,
 Κι' ἄλλον νέον μουσηγέτην, καὶ ἐλπίδας ἀκραιφνεῖς.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κτλ.
 Ἡ παιδεία εἶναι δόξα, εἶναι ἀληθὴς τιμὴ,
 εἶναι πλοῦτος, εὐτυχία, ἔνδοξος ἀνταμιωβή.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κτλ.
 Ἄς δειχθῶμεν ὅτι ὅλοι τῆς παιδείας ἔρασταί,
 εἴμεθα ἀπὸ καρδίας κ' ἔνθερμοι ἀγωνισταί.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κτλ.
 Τοὺς προγόνους μας ἐκείνους Ἕλληνας τοὺς παλαιούς
 Ἡ σοφία εἰς τὸν κόσμον ἔδειξ' ὅλους θαυμαστούς.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κτλ.
 Εἰς τὴν δόξαν τῶν προγόνων σ' ὅλην τον τὴν ἀρετὴν,
 Ἡ σοφία θὰ μᾶς φέρη, ἂν' ποκτήσωμεν αὐτήν.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κτλ.
 Τότε ὄντες φωτισμένοι, ἔνδοξοι καὶ εὐτυχεῖς,
 Θὰ φανῶμεν ὅτ' ἐκείνων εἴμεθ' ἄξιοι κ' ἡμεῖς.
 Ἄξιοι αὐτῶν φανῶμεν κ τ λ.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ.

Βιβλία.

Τὸ Ἐξωκλήσιον τοῦ δάσους
 Ἡ·Περιστερὰ
 Τὰ Αὐγὰ τοῦ Πάσχα

Ἐκδοθέντα ἐπιμελεῖα τῆς
 φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας
 ἀπὸ τὸ Β. βιβλιοπωλείον.

Τὰ ἑνωτέρω τρεῖς βιβλίδια εἶναι ἠθικὰ διηγήματα, ἐκ τῶν ὁποίων διδάσκεται ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, τὸ καθῆκον τοῦ νὰ δίδῃ πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν εἰς τὸν πλησίον του, τὸ σέβας τὸ ὁποῖον χρεωστῆ εἰς τὸν θεόν, καὶ τὴν ἐλπίδα τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν θεῖαν ἀντίληψιν δι' ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς παρούσης προσκαιροῦ ζωῆς ἀπεκδεχόμενος τὴν μέλλουσαν καὶ αἰώνιον. Ἐξεδόθησαν χάριν τῆς σπουδαζούσης τὰ προπαιδευτικὰ μαθήματα νεολαίας, καὶ εὐθηνότατα πωλούμενα εἶναι εὐπόριστα καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς μαθητάς.

Ἠθικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν ὑπὸ I. Κάμπη, ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ A. P. Ραγκαβῆ μεταφρασθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα ἐπιμελεῖα τῆς φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἀντωνιάδου. Τιμὴ δραχ. 1 25.

Ο Κ. Κάμπης εἶναι περίφημος καὶ ὀνομαστὸς εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τὰ ὁποῖα συνέταξε διδακτικὰ βιβλία πρὸς χρῆσιν τῆς ἐκπαιδευομένης νεολαίας τὰ στοιχειώδη προπαιδευτικὰ μαθήματα. Μεταξὺ δὲ τῶν ὧν ἐξέδωκε τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα εἶναι σημαντικώτατον. Εἰς αὐτὸ δὲν εὐρίσκεις θεωρίας ὑψηλὰς καὶ παραγγέλματα ἀρρηρημένα, δύσληπτα καὶ ἄγωνα εἰς τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν τῶν παιδῶν.

Ἐἰς γέρον πατὴρ διδάσκει τὰ ἴδια τοῦ τέκνα καὶ τὰ τοῦ γείτονός του τὴν πράξιν τῶν τριπλῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου, ἀποδεικνύων διὰ τῶν πραγμάτων τὰς ὀλεθρίου συνέπειας καὶ τὰ βλαβερὰ ἀποτελέσματα τῶν κακιῶν, καθὼς καὶ τὸ κέρδος τὸ προσερχόμενον ἀπὸ τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς. Διδάσκει, φερ' εἰπεῖν, τοὺς υἱοὺς του ὅτι τὸ ψεῦδος εἶναι κακία καὶ βλάβη· ἀλλὰ φέρει καὶ τὸ παράδειγμα, τίνα βλάβην ἔπαθεν ὁ δεῖνα ψευδόμενος· θέλει νὰ συμβουλεύσῃ τὰ παιδιά νὰ φυλάσσωνται ἀπὸ τὰ κακὰ τῆς λαιμαργίας· μὲ ἐν παράδειγμα τοῦ δεῖνος ἀποθανόντος θάνατον ὀδυνηρὸν ἀπὸ πολυφαγίαν, ἐντύπῳ εἰς τὸν νοῦν τῶν ζωηρότατα τὸν ἐκ τοῦ πάθους τούτου κίνδυνον καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀποστροφήν. Παρόμοια ἐξακολουθεῖ νὰ διδάσκῃ καὶ τὰς ἀρετὰς δεικνύων ἐμπράκτως τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ ὄφελος αὐτῆς εἰς τοὺς παῖδας. Τὸ βιβλίον τοῦτο στοχαζόμεθα ὅτι εἶναι κατὰλληλὸν νὰ δίδεται εἰς τοὺς προχωρημένους μαθητάς τοὺς διδαχθέντας προηγουμένως τὰ τῆς χρηστοθείας καὶ ἠθικῆς εἰς τὰ ἐπὶ τούτου προεκδοθέντα βιβλίδια τῆς Παιδικῆς Βιβλιοθήκης (ἴδε κατωτέρω)· ὅθεν καὶ ἰδίως τὸ συστήνομεν εἰς τοὺς διδασκάλους ὡς ὠφελιμώτατον εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τῶν διδασκομένων ὑπ' αὐτῶν.

A. Πόλιτευμα τῶν παιδῶν ἢ μικρὰ ἠθικὴ τιμ. λ. 15.

Παιδικὴ Βιβλιοθήκη
 Χρηστοθείας μαθήματα

B'. Χρηστοθήεια ἢ περὶ συμπεριφορᾶς τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου. τιμ. λ. 25.

Γ'. Ἠθικὴ ἢ περὶ καθηκόντων. τιμ. λ. 40.

Ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τὸ Β. Βιβλιοπωλεῖον, ἐκ τῆς τυπογραφίας
Α. Αγγελίδου πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Ἡ μικρὰ τιμὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιωρίσθησαν τὰ ἀνωτέρω,
καὶ τὸ εὐμέθοδον προσέτι καὶ συνοπτικὸν καὶ εὐληπτον τῆς
φράσεως κατασταίνουσι αὐτὰ εὐπόριστα καὶ εὐχρηστα εἰς
τοὺς μαθητευομένους. Οἱ δημοδιδάσκαλοι μετὰ τὴν διδα-
σκαλίαν αὐτῶν τῶν μαθημάτων πρέπει νὰ ἐξετάζωσι τοὺς
μαθητὰς ἐρωτῶντες κατὰ τὰς τεθείσας εἰς τὸ τέλος ἐκάστου
βιβλίου περιλήψεις, καὶ ν' ἀπαιτῶσιν ἀπὸ τοὺς μαθητὰς ὄχι
μόνον τὰς περιληπτικὰς ἀπαντήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' ἐκ-
τασιν ἀπαγγελίαν τοῦ νοήματος τῶν γεγραμμένων εἰς τὸ
βιβλίον.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Περὶ ἐκδόσεως Γραμματικῆς τῆς νεοελ- ληνικῆς γλώσσης.

Ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ὀμιλοῦν οἱ Ἕλληνες πάσης τάξεως
καὶ φυλῆς, ἐστάθη μετὰ τῶν πεπαιδευμένων ὄχι μόνον
τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδικῶν μας ἀντικείμενον πολλῶν
συζητήσεων· διότι οἱ μὲν τὴν ἐθεώρησαν νόθον καὶ διεφθα-
μένην· ἄλλοι δὲ ἀροῦ τὴν ἐσύστησαν ὡς ἀξίαν νὰ σπουδά-
ζηται καὶ διὰ τοῦτο νὰ καθαρῖζηται κατ' ὀλίγον, ἂν ἔχη
κάνενα ξενισμὸν, εἶπαν ὅτι χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὴν γλῶσ-
σαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐθηλάσαμεν τῆς μητρὸς μας τὸ γάλα ἀ-
νατρεφόμενοι ἑλληνικῶς καὶ χριστιανικῶς, ἐμετριάζομεν ὅσα
ἐδοκιμάζομεν διὰ τὸν ἐθνικὸν χριστιανικὸν χαρακτῆρά μας

τῆς τυραννίης δεινὰ, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἀνεπτέρουν τοὺς τυ-
ραννοκτόνους εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ τρόμου καὶ τῆς ἀγαλ-
λιάσεως, εἶπαν, λέγω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ποτε
ν' ἀξιοθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν καλῶς καὶ τὴν παλαιάν. Τὴν
γνώμην ταύτην δὲν ἔλλειψαν πολλοὶ νὰ ἐμπαίζουσι ὡς ἄσο-
χον, καὶ νὰ συτταίνουσι νὰ γράφωμεν καὶ θηλιῶμεν, ὡς οἱ
προπάτορές μας Ἕλληνες, διὰ νὰ εἰμφορῶμεν μὲ τὸν και-
ρὸν καὶ ἡμεῖς νὰ τοὺς ρθίσωμεν. Μάλιστα εἰς τὰς ἡμέρας μας
τόσον ἀναψαν οὗτοι, ὥστ' ἐδογματίσαν ὅτι εἶναι βλασφη-
μία κολάσιμος, ἀνίσως τις δοξάζει τὸ ἐναντίον. Ἔχουν δι-
καιον εἰς ὅ,τι λέγουσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξένοι· διότι κάνεις
ἀπ' ὅσους μᾶς ἐγέννησαν αἱ ἐποχαὶ ὑπερασπιστὰς τῆς ὀμι-
λουμένης γλώσσης, ἢ δὲν ἔγραψε κάμμίαν γραμματικὴν, ἢ
ἂν ἔγραψεν, εἶναι καὶ αὐτὴ διόλου ἀτελής· τοιαύτας δὲ
γραμματικὰς ἔχομεν τοῦ Χριστοπούλου, τοῦ Δαυὶδ, τοῦ
Βαρδαλάχου, τοῦ Βάμβα καὶ ἄλλων ξένων καὶ ὁμοεθνῶν
μας εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἢ εἰς τὴν ἰδικὴν μας. Πολλοὶ
προσέτι ἀπὸ τοὺς ὅσοι ἔχουν γραμμένην τῆς παλαιᾶς γλῶσ-
σης Γραμματικὴν ἀνέφεραν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ τὴν ἀνάγκην,
τὴν ὁποίαν ἔχομεν νὰ σπουδάσωμεν τὴν ὀμιλουμένην, διὰ
νὰ προβαίνωμεν εἰς τὴν μάθησιν τῆς ἀρχαίας κατὰ σύγκρι-
σιν ἀπὸ τὰ γνωστὰ ἢ ὀλίγον γνωστὰ εἰς τὰ ἀγνωστα. Ἡ
ἐπιτυχία ὅμως τοῦ κυριωτέρου σκοποῦ μὲ τὰ τοιαῦτα ἀτελῆ
καὶ προφορικὰ μέσα ἔμεινε καὶ θέλει μένει ἀκατόρθωτος·
καὶ οἱ μὲν φιλαρχαῖοι θέλουσι σεμνύνεσθαι ὅτι ἔχουν δίκαιον,
ἐνῶ πηδοῦν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα καὶ θέλουσι νὰ καταναγκά-
σουν καὶ τοὺς χωλοὺς καὶ ἀποδας νὰ ἀκριδίζουσι· ὅσοι δὲ
θέλουσι νὰ φθάσουν εἰς τὸν σκοπὸν ὄχι μὲ πηδήματα ἀλλὰ
βαθμιαδῶν, θέλουσι φαίνεσθαι γυμνοὶ λόγου καὶ λυμεῶνες τῆς

γλώσσης καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐθίμων. Διὰ τὴν καταπεισθῆναι δὲ καὶ οἱ πρῶτοι καὶ τὴν συνομολογήσουσι καὶ οἱ δευτέραι ὅτι ἡ ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τὰ ἀγνωστα μέθοδος εἶναι ἡ καταλληλοτέρα πρὸς τὸν σκοπὸν, συνέταξα γραμματικὴν τῆς καθομιλουμένης γλώσσης παρεισαχθεῖσαν πρὸ δύο ἐτῶν εἰς τὸ Β. Διδασκαλεῖον κατὰ προτροπὴν καὶ ἔγκρισιν τοῦ Διευθυντοῦ, καὶ ἀναπτυχθεῖσαν ἐπιτυχῶς εἰς τοὺς Διδασκαλιστάς· βουλόμενος δὲ τὴν δημοσιεύσω διὰ τοῦ τύπου τὴν συνιστῶ εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ὁμογενῶν καὶ φιλελλήνων.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πόνημα, ὅπερ περιέχει συγκριτικὴν εἰσαγωγὴν τῆς νεωτέρας πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν γλῶσσαν μετὰ ἀπειτουμένας παρατηρήσεις, Α. ὡς πρὸς τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀρχαίας πρὸς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας, καὶ τῆς νεωτέρας πρὸς ὅλας σχεδὸν τὰς ὁμιλουμένας καὶ τὴν μητέρα τῆς τὴν παλαιάν. Β. ὡς πρὸς τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς νεωτέρας, ὅσους ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὴν γνησίαν μητέρα τῆς, καὶ ὅσους ἀπέκτησε μετὰ τὸν καιρὸν, εἴτε αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ὡς γλῶσσα πλήρης καὶ θυγάτηρ πλουσίας μητρὸς, εἴτε διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τῆς μετὰ πολλὰ ἔθνη, τοὺς ὁποίους εἰμπορεῖ τις νὰ θεωρήσῃ ἰδιάζοντα αὐτῆς ἰδιώματα, τιμᾶται δραχμὰς δύο καὶ ἡμίσειαν.

Νομίζω δὲ κατάλληλον τῆς περιστάσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρός μου νὰ προείπω περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅτι θέλει συντελέσει μοναδικῶς εἰς τὴν ταχεῖαν κατάληψιν τῆς ἀρχαίας καὶ εἰς τὴν ἔλλογον αὐτῆς συγγραφῆν· διότι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς του θέλουσι ἐπιβεβαιώσασιν ὅσα μ' ἐδίδασκεν ἡ διετὴς πείρα τῆς εἰς τὸ Β. Διδασκαλεῖον εἰσαγωγῆς του, καὶ ὅσα μ' ὑπηγόρευσαν νὰ τὸ καταστήσω

κοινὸν εἰς τὴν νεολαίαν μας, τῆς ὁποίας ἡ ἀληθὴς ἐκπαίδευσις εἶναι ὁ ἀειθαλὴς τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένων σέφανος.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἰανουαρίου 1839.

Γ. Χρυσοβέργης.

Περὶ ἰδιαιτέρων καθηκόντων τοῦ δημοδιδασκάλου.

(Συνέχεια ἴδ. σελ. 55)

Β'. Καθήκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Συμφέρει ὁ διδάσκαλος νὰ χαίρῃ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν τῶν δημοτῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ζῆ, καὶ ἰδίως νὰ ἀγαπᾶται καὶ νὰ τιμᾶται ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν παιδῶν τοὺς ὁποίους διδάσκει. Ἄλλως οἱ γονεῖς θέλουσι τοῦ ἀφαιρῆναι τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν, καὶ οὕτω θέλουσι ματαιώσασιν ὅλους τοὺς ὁποίους καταβάλλει κόπους πρὸς τὴν ἐκπαίδευσίν των.

Ἀλλὰ, διὰ νὰ κερδίξῃ τὴν εὐνοίαν τῶν γονέων, δὲν πρέπει νὰ κάμῃ ὅλα τῶν τὰ θελήματα τυφλῶς διὰ φόβον μήπως προσκρούσῃ· μήτε πάλιν νὰ ἐπιμένῃ μετὰ πείσμα καὶ ὑπερφίαλιν εἰς πάντα. Χρεωστῆναι νὰ ἔχῃ ὡς ὄρον ἀπαρασαλεύτου διαγωγῆς τὰς διατάξεις καὶ τοὺς κανονισμοὺς φερόμενος πρὸς πάντας ἐξ ἴσου. Ἐπειτα δὲ καὶ νὰ γνωρίζῃ ποῦ καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιμένῃ μετὰ σταθερότητος εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διατεταγμένων· καὶ ποῦ καὶ πότε πρέπει νὰ ὑπενδίδῃ, ἢ καὶ νὰ χαρισθῇ, ὅπου μάλιστα πρᾶξιται περὶ τῶν ἰδίων

του κανονικῶν δικαιωμάτων· διότι κάμων μικρὰν θυσίαν τούτων χάριν τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων, ὄχι μόνον πράσσει ἔργον φιλόφθρον, ἀλλὰ δεικνύει καὶ ὅτι ἄλλο συμφέρον δὲν ἔχει ἀνώτερον παρὰ τὸν κοινὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐπίδοσιν ἄλων ἐπίσης τῶν μαθητῶν του.

Μετὰ μεγάλης προσοχῆς χρεωστῆ ἢ ἀποφεύγει τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς διενέξεις. Δὲν πρέπει νὰ τὸν μέλλῃ τι γίνεσθαι εἰς τὰς οἰκογενείας, ἢ τί εἶπε ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα περὶ τοῦ δεῖνος. Αὐτὸς χρεωστῆ νὰ μὲν ἀδιάφορος εἰς τὰ διατρέχοντα μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν· καὶ οὔτε νὰ λαμβάνῃ ποτὲ μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τοῦ δήμου, εἰς τὰς διαιρέσεις ἢ τὰς φατρίας τῶν πολιτῶν· διότι, ἂν φανῇ φίλος τοῦ ἑνὸς μέρους, θέλει ἔχει ἀναντιρρήτως ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου, οἵτινες ἅμα λάβωσιν ἰσχύν, θέλουν ζητήσῃ νὰ τὸν ἐκδικηθῶσι. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων χρεωστῆ νὰ φέρεται πρὸς ὅλους φιλικῶς, καὶ περιοριζόμενος εἰς τὸ ἔργον του νὰ καταγίνεται εἰς τῶν μαθητῶν του τὴν πρόοδον, ἐπιμελούμενος ὅλους ἐξ ἴσου καὶ χωρὶς κάμμιᾶς διακρίσεως.

Εἰς τὰς μετὰ τῶν πολιτῶν συναναστροφάς του χρεωστῆ νὰ φέρεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς χρηστοτητέας καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου. Δὲν πρέπει νὰ ἐμβαίνει εἰς λογομαχίας καὶ συζητήσεις πεισματώδεις. Αἰ κυριώτεροι συνομιλῆαι του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρέπει νὰ περιστρέφονται εἰς τὰ τοῦ ἔργου του· νὰ συνδιαλέγεται περὶ τῆς προερχομένης ὠφελείας ἐκ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς. νὰ κάμῃ προσεκτικὸς τοὺς γονεῖς εἰς τὰ περὶ τῆς χρηστῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των, καὶ νὰ δεικνύῃ τοὺς τρόπους, τοὺς ὁποίους καὶ αὐτοὶ μεταχειριζόμενοι δύνανται νὰ συμπράττωσι μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Εἰς συμπόσια καὶ εἰς γάμους προσκαλούμενος χρεωστῆ νὰ μὴ λησμονῇ ποτὲ τὸν ὅποιον φέρῃ διδασκαλικὸν χαρακτῆρα. Αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ φαίνεται ποτὲ ὁ ἀρχηγὸς ἢ προκαλεστής τῆς εὐθυμίας, οὐδὲ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς πράξεις ἀπρεπεῖς ἢ εἰς λόγους ἀσέμνους, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν νὰ μὲνῃ σκυθρωπὸς καὶ σοβαρὸς αὐτὸς μόνος ἐν τῷ μέσῳ τῶν εὐθυμούντων. Ἐμπορεῖ καὶ νὰ συμφάγῃ καὶ νὰ συμπῆ μετρίως, καὶ νὰ συνδιαλεχθῇ σεμνοπρεπῶς με τοὺς παρακαθημένους, χωρὶς νὰ πέσῃ εἰς λόγους ἢ εἰς πράξεις ἀσυμβιβάστους με τὸν χαρακτῆρά του, καὶ νὰ ἀποσυρθῇ δὲ ἐνωρὶς εἰς τὰ ἴδια. Δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ὑπολήψεως διδασκάλου νὰ φαίνεται ποτε μεθύων, φλυαρῶν ἢ αἰσχρολογῶν, ἢ χαρτοπαίζων, ἢ συχνάζων εἰς καπηλεῖα καὶ καφενεῖα, ἢ εἰς ἄλλα τῆς ἀσωτείας καὶ φαυλοβιότητος καταγώγια.

Χρέος ἔχει νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς ἀσθενοῦντας μαθητάς του, διότι ἔμπορεῖ νὰ δώσῃ, εἰς τὰ χωρὶα μάλις, κάμμιαν συμβουλήν ὠφελίμην εἰς τὴν ταχεῖαν τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπων. Με τοῦτο ὅμως δὲν θέλομεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ καὶ τὸν ἰατρόν. Αὐτὸς ἔμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ καλλήτερον ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς γονεῖς καὶ τὰ μέσα τὰ διαιτητικά, καὶ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ ἀσθενής, καὶ τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποίαν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη τῆς τοῦ ἰατροῦ ἐπισκέψεως· εἰς ταῦτα ἔμποροῦν νὰ ἦναι ἀναγκαῖα καὶ ὠφελίμα αἱ συμβουλαὶ του.

Ἀλλὰ τὰς ἐπισκέψεις του ταύτας ἢ τὰς περιποιήσεις του δὲν πρέπει νὰ κάμῃ εἰς τῶν πλουσίων καὶ δυνατῶν τὰ τέκνα. Χρεωστῆ νὰ θεωρῇ ὅλους τοὺς μαθητάς του ἴσους καὶ ὅλους τοὺς γονεῖς ὁμοίως, ἔχοντας ἐξ ἴσου τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τοῦ διδασκάλου ὁμοίαν διδασκαλίαν, ἴσων

ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα καὶ περιποίησιν πρὸς τὰ ἴδια τῶν τέκνα. Ἡ πρὸς τοὺς δυνατοὺς καὶ πλουσίους φροντίς καὶ ἐπιμέλεια τοῦ διδασκάλου θέλει λογιζέσθαι ὑπὸ τῶν ἀδυνάτων χάρις ἢ κολακεία ἐρεθίζουσα αὐτούς· ἢ δὲ πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς ἐπιμέλεια λογιζέται καλοκάγαθία καὶ φιλανθρωπία, εὐχαριστοῦσα καὶ ὑποχρεοῦσα τοὺς πάντας.

Ἄλλο ἀντικείμενον διενέξεως ἢ ψυχρότητος μετὰ τοὺς γονεῖς καὶ τὰς προϊσταμένας ἀρχὰς ἐμπορεῖ νὰ ἔχη ὁ διδάσκαλος τὰς ἐλλείψεις τοῦ ὕλικου τοῦ σχολείου, τῶν διδάκτρων του κτλ. Εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ἀποβλεπούσας τὸ ἰδίον τοῦ πρόσωπον πρέπει νὰ ἦναι προσεκτικὸς καὶ μέτριος, ὥστε νὰ μὴ δεικνύη ὅτι κυριεύεται ἀπὸ συμφέρον ἢ ἀπὸ ἰδιοτελείαν· εἰς δὲ τὰς ἀποβλεπούσας τὴν ἰδίαν του ὑπηρεσίαν πρέπει νὰ ἦναι οἰκονομικὸς, ὥστε νὰ μὴ γίνεται αὐστηρὸς ἢ ὀχληρὸς καὶ ἀκαίριος ἀπαιτητὴς πολλῶν, τὰ ὅποια δὲν ἔχει τὴν εὐπορίαν ὁ δῆμος νὰ τῷ χορηγῇ. Χρεωστεῖ ν' ἀπαιτῇ τὰ ἀναγκαῖα καὶ νὰ τὰ ἐξοικονομῇ ἀναλόγως τῶν χορηγουμένων εἰς αὐτὸν ἀγογγύτως μέσωσιν. Καλὸν εἶναι βέβαια νὰ ἔχη ὅλα λαμπρὰ καὶ πολυτελῆ καὶ ἐντελῆ· ἀλλ' ὅταν οἱ τρόποι δὲν ὑπάρχωσι, τότε εἶναι ἔργον τῆς ἀξιοτήτος τοῦ διδασκάλου νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ σχολείου του κατὰ τὰ διατεταγμένα μετ' ὀλιγώτερα ἐξοδα καὶ μετὰ προχειρότερα μέσιν, χωρὶς νὰ καθέται ἀπρακτος μεμψιμοιρῶν ἢ αἰτιώμενος τὸν δαίνα ἢ δεῖνα. Τὸ νὰ πορισθῇ τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἀφευκτα εἰς τὸ σχολεῖόν του δὲν εἶναι πρᾶγμα δυσκατόρθωτον· εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ περιορίζεται συμμορφούμενος μετὰ τὴν κατάστασιν τοῦ δήμου καὶ τοῦ ἐνόμιου διδασκῆριου. Δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῇ ἀδύνατα, μήτε νὰ ἐπιχειρῆται μεταρρυθμίσεις ἢ τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας

ἢ δὲν θέλει δυναθῆ νὰ κατορθώσῃ ἕως τέλους, ἢ ἄλλος ἀνώτερός του εὐρίσκων μὴ προσφόρους θέλει τὴν βιάσει νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰ πρῶτα· διότι καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο προσάπτει μῶμον καὶ ἀνυποληψίαν εἰς τὴν ἰκανότητα τοῦ διδασκάλου.

Ὅταν μ' ὅλας τὰς δυνατὰς προφυλάξεις, τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ διδάσκαλος, τύχη νὰ δυσαρεστηθῇ μετὰ τινὰ ἢ μετὰ πολλοὺς δημότας, πρέπει νὰ φροντίξῃ νὰ συνδιαλάττηται ταχέως μετὰ αὐτούς. Ἡ δυσαρέσκεια φέρει ψυχρότητα, καὶ ἡ ψυχρότης διαμένουσα καταντᾷ εἰς ἐχθρὰν· ἢ δὲ ἐχθρὰ εἰς δυσμένειαν. Ἐν ὅσῳ δὲ διαρκεῖ ἡ ψυχρότης, δὲν πρέπει νὰ δεῖξῃ ὁ διδάσκαλος τὴν παραμικρὰν ἀδιαφορίαν ἢ ἀμέλειαν πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν ἐχθρῶν του· ἀλλὰ μάλιστα τότε χρεωστεῖ νὰ δεῖξῃ ὅτι ἔχει περὶ αὐτῶν περισσοτέραν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα.

Τέλος, ὅσα μέτρα θέλει λάβῃ ὁ διδάσκαλος περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς, κατὰ τὰ αὐτὰ πρέπει νὰ διαγράψῃ καὶ τὴν διαγωγὴν τῆς συζύγου του, ἂν τύχῃ νὰ ἦναι νυμφευμένος. Χρεωστεῖ μάλιστα νὰ φροντίσῃ καὶ περὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς αὐτῆς. Διπλῆ θέλει εἶσθαι εἰς αὐτὸν εὐτυχία, ἂν ἔχη σύζυγον ἐνάρετον, φρονίμην, ἡσυχον, οἰκονόμον καὶ πεπαιδευμένην. Ἄν μάλιστα καὶ αὐτὴ δύναται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κορασίων, τότε θέλει φέρει διπλοῦν κέρδος εἰς τὸν διδασκάλον, καὶ αὐξήσιν ἐν ταῦτ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης τῶν πολιτῶν.

Μαθήματα χάριν τῶν διδασκάλων καὶ τῶν γονέων.

Περὶ ἠφαιστειῶν ἢ πυριπνῶν ὀρέων.

Καθ' ὅλην τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν βλέπομεν τὰ φοβερὰ ἀποτελέσματα τοῦ σεισμῶ, ἀλλ' ἀμυδρὰν καὶ ἀτελεῖ ἰδέαν τοῦ φυσικοῦ τούτου συμπτώματος. Ξέλουσιν ἔχει οἱ ἀναγνώ-
σαι, ἂν δὲν περιγράψωμεν συντόμως τὰ φαινόμενα καὶ τῶν πυριπνῶν ὀρέων, τὰ ὅποια ῥίπτουσιν ἐκ διαλειμάτων εἰς τὴν ἀέρα μετὰ φλόγας, μετὰ βροντὰς καὶ μετὰ καπνὸν, διαφόρους καυσικὰς ὕλας.

Αἱ ὕλη αὗται δὲν ὁμοιάζουσι πάντοτε· οὕτω π. χ' τὸ Οὐεσσούιον εἰς τὴν Νεάπολιν, ἢ Αἴτνα εἰς τὴν Σικελίαν, ἢ Ἐζλα εἰς τὴν Ἰσλανδίαν καὶ ἄλλα βουνὰ, ῥίπτουσι ῥευστὴν τινα καὶ πυρῶδη οὐσίαν λεγομένην λάβαν, τέφραν, μεταλλικὰς ἀκαθαρσίας, ἄμμον, πέτρας, κίττηριν (ελαφρόπετραν) βραστὸν ὕδωρ, πηλόν, ἀτμοὺς θειώδεις, ἀσφαλτώδεις, ἀμμωνιακοὺς κτλ.

Αἱ μεταλλικαὶ ἀκαθαρσίαι καὶ ἡ τέφρα ἐπισωρευμέναι σχηματίζουσι, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὸ στόμιον ἢ τὸν κρατῆρα τοῦ βουνοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑψηλὸν καὶ ἀνώμαλον.

Ἄλλα βουνὰ δὲν ῥίπτουσι διόλου λάβαν, καθὼς εἰς τὴν Νέαν Ὀλλανδίαν, τὴν Κριμαίαν, τὴν Σιβηρίαν, τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν.

Ἄλλα ῥίπτουσι μόνον πηλόν, καθὼς εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰνδίαν, τὴν νήσον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὴν

Σικελίαν (Μαλακκούβα), τὸ Μεξικὸν καὶ μάλιστα τὴν Ἀνατολικοῖνδικὴν νήσον Ἰάβαν, ὅπου ἡ ἐκρηξίς τοῦ 1822 ἐφόνευσε 4,011 ἀνθρώπους, ἤρπαισε 2,983 φυτείας ἀρωματικῶν καὶ 77,579, καφεοφόρων δένδρων.

Ἄλλα χύνουσι μάλιστα πετρέλαιον καὶ ἀσφαλτον, ῥητινώδη τινα ὕλην, μετὰ ἄλμυρά ζεστὰ ὕδατα καὶ διαφόρους ἀτμοὺς, καθὼς εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας (Clermond Ferrand, Herault, Landes) τῆς Ἀγγλίας, Παβαρίας, Σουηδίας, Βλαχίας, Βουχαρίας, Ἀμερικῆς καὶ Ἀσίας.

Ἄλλα ἀναβλύζουσι μεταλλικὰ ὕδατα, ἐξαιρετὸς δὲ θειώδη ζεστὰ τοιαῦτα εὐρίσκονται εἰς τὰ πυρηναῖα ὄρη. Ἐνίοτε τὸ θειάφιον ἐξατμίζεται χωρὶς ὕδωρ καὶ κατακίθεται εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν, καθὼς πλησίον τῆς Νεαπόλεως (Solfatare) καὶ εἰς τὴν Τρανσυλθανίαν (Budohegy) ὅπου γεννᾶται καὶ ἀνεξάντλητος στυπτηρίας ποσότης.

Εὐρίσκονται πρὸς τούτοις τόποι, ὅθεν πηγάζουσι μεταλλικὰ ὕδατα διάφορα, ἢ καὶ ἀναβαίνουσι μόνον ἀτμοὶ διάφοροι, ποτὲ μὲν κατὰ συνέχειαν, ποτὲ δὲ ἐκ διαλειμάτων, ἢ καίουσιν φλόγας. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Κίνας ἀναδίδεται τόσος ἀνθρακικὸς ὑδρογόνος, ὥστε ἀρκεῖ εἰς τὸν φωτισμὸν τῶν πόλεων. Πλησίον τῆς Νεαπόλεως ἀναφυσσάται ἀκαταπαύστως τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, τὸ ὅποῖον πνίγει τοὺς σκύλους. Εἰς δὲ τὰς ὄχθας τοῦ κατὰ τὴν Προυσίαν ποταμοῦ Aach εἶναι χάσμα σκεπασμένον ἀπὸ πτώματα ζώων, τὰ ὅποια πνίγονται ὁμοίως διερχόμενα ἐκεῖθεν καὶ ἀναπνέοντα παυσίζων ἀέρα, καθὼς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Auvergne.

Ἀπὸ ὅλα τὰ τοιαῦτα βουνὰ καὶ μέρη, ἐκβαίνει ἡ θερμότης τῆς γῆς, ὡς ἂν ἀπὸ καπνοδόχας.

Ἐκτός δὲ τῶν σημείων, τὰ ὁποῖα προμηνύουσι τὸν σεισμόν, ἡ ἔκρηξις τῶν πυριπνῶν ὁρέων ἔχει προδρόμους πολλὰ συνήθεις τὸν ἀναδιδόμενον ἀπὸ τὸν κρατῆρα καπνὸν, τὸν συριγμὸν ἢ βόμβον, ὅστις ἀκούεται εἰς τὰ πέριξ, καὶ τὴν προσωρινὴν ξηρασίαν ὄλων τῶν πηγῶν καὶ φρεάτων. Τοῦτο συμβαίνει συχνάκις εἰς τὰ περιχώρα τοῦ Οὐεσσούτου. Ἡ λάβα ἐξερχομένη ἀπὸ τὸ βουνὸν ἠμοιάζει ἀναλυμένον μέταλλον, καταβαίνει ὀρμητικῶς εἰς τὴν ὑπώρειαν, καὶ ὀλιγοστεύουσα βαθμηδὸν τὴν ταχύτητα μάλισ προχωρεῖ εἰς πολλὰς ἡμέρας ὀλίγα βήματα, ὅπου ἡ γῆ εἶναι ὀμαλὴ καὶ ἰσόπεδος. Ὁ Δολομοιοῦ ἀναφέρει τὸ παράδειγμα λάβας, ἡ ὁποία εἰς δύο χρόνους διέδραμε μόνον 3,800 μέτρα, δηλ. 5 μέτρα σχεδὸν τὴν ἡμέραν. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἡ πυρώδης αὐτὴ ὕλη στερεεῖται ταχέως τὴν θερμότητα, καὶ γίνεται πηκτὴ καὶ κολλώδης, ἕως οὗ καταστήσῃ εἰς παντελῆ ἀπολίθωσιν. Ὁ Ἄμιλτων περιπάτησε ἐπάνω λάβας ἐκτεινομένης εἰς 20 ποδῶν πλάτος, ἐνῶ ἤδη ἔτρεχε. Πολλάκις ὅμως ἡ λάβα καταψηγμένη ἐξωτερικῶς διατηρεῖ ἐσωτερικῶς ἰκανὴν θερμότητα· ὅθεν ὁ Σπαλαντσάνης εὗρεκε κοκκίνην τὴν λάβαν τῆς Αἴτνης ἕνδεκα μῆνας μετὰ τὴν ἔκρηξιν· λέγεται μάλιστα ὅτι ἄλλη ἐκάπνιζε καὶ 25 ἔτη κατόπιν. Ὁ εἰρημένος Ἄμιλτων ῥίπτων κομμάτια ξύλου εἰς τὰς χαραγὰς λάβας τριῶν ἡδὴ ἐτῶν τὰ εἶδεν ἀμέσως ἀνάπτοντα. Ὁ Βρεῖσλαχ ἀναφέρει ὅτι ἡ λάβα τοῦ Οὐεσσούτου ἐκχυθεῖσα κατὰ τὸ 1785 ἤτο ζεστὴ καὶ ἐκάπνιζε ἐπτὰ ἔτη μετὰ ταῦτα, ὅτε αὐτὸς τὸ 1792 ἐπεσκέφθη τὸ βουνὸν, ἐνῶ ἡ ἐπιφάνεια ἄρχισεν ἤδη νὰ σκεπάζηται ἀπὸ βρύα.

(ἀκολουθεῖ)

ΦΥΛΛΑ ΕΝΤΥΠΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ.

Κατάλογος τῶν ὄσων εὐρίσκονται εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἢ Ἀγαθὴ Τύχη τοῦ Ἡλία Χριστοφίδου Δημοδιδασκάλου Πειραιῶς, τὰ ὁποῖα πωλοῦνται μετρητὰ ἐπὶ χεῖρας (*) καὶ χωρὶς συγκατάβασις.

Γενικὸν Μαθητολόγιον τὸ κάθε φύλλον (ἢ κάθε κόλλα)	λεπ. 15
Κατάλογος προσκλήσεως ὁ καθείς	5
Κατάστιχον τοῦ ἐκ τῆς προσκλήσεως προκύπτοντος ἢ κάθε σελίς	1
Ἐλεγχος τῆς μηνιαίας καταστάσεως τοῦ σχολείου, τὸ φύλλον	5
Ἐῷσημα κομμάτια 19 ἴσα μετὰ 256 Ἐῷσημα εἰς φύλλον ἓν	3
Βραβεῖον Ἑρμηνευτοῦ, Ἰπαγορευτοῦ, Πρώτου μαθητοῦ, Γεν. πρωτοσχόλου εἰς ὅλα τὰ μαθήματα, Θυρωροῦ διὰ τὴν κάθε ἡμέραν ὅλης τῆς ἑβδομάδος, τὰ ἐπτὰ τῆς Ἀρετῆς βραβεῖα, δηλ. Ἐπιμηλῶν μαθητῶν κτλ. 54 φύλλα	54
Διπλώματα πρὸς γρήσιν Γεν. πρωτοσχόλων καὶ λπ. ὅσοι φοροῦν βραβεῖα, τὸ φύλλον	3
Γραμμάτια βραβεῖου πρὸς τοὺς μαθητὰς τὸ ἓν	3
Κάτοπτρα διαγωγῆς τῶν μαθητῶν, δι' ἓν ἔτος τὸ φυλλάδιον	12

(*) Λέγομεν τοῦτο διότι πείσαμεν πολλοὺς, τῶν Δημοδιδασκάλων καὶ παρῆλθεν περισσότερο ἀπὸ δύο χρόνους εἰς μερικὸς, καὶ ἔχι μόνον δὲν μᾶς ἐπλήρωσαν τὸ χρέος των, ἀλλὰ τινὰς δὲν ἐκαταδέχθησαν οὔτε νὰ μᾶς γράψωσιν τὴν παραλαβὴν τῶν ὄσων τοὺς ἐπέψαμεν. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν τοὺς τοιοῦτους νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ μᾶς πληρώσωσι, διότι ἔχομεν ἀνάγκην ἐξ ἐναντίας μετὰ δυταρέσκειάν μας ἀναγγέλλομεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ τρέξωμεν σύμφωνοι μετὰ τοὺς Β. Νόμους καὶ διατάγματα ὅπου δεῖ, διὰ νὰ λύσωμεν τὸ δίκαιόν μας ἐκ τῶν μισθῶν των, ὅπου βέβαια ἡ κατ' αὐτῶν τοιαύτη πράξις μας δὲν θίλει τοὺς γέροι τιμῆν.

Ἐρασιματικά εὐχαριστήρια τοῦ διδασκάλου πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν. τὸ ἕν	Λεπ.	2
Ἀποδεικτικὰ βραβείων εἰς τὰς Δημοσίους ἐξετάσεις, τὸ φύλλον		1
Προσεγγίσεις βραβείων εἰς τὰς Δημοσίους ἐξετάσεις, τὸ φύλλον		2
Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω εὐρίσκονται βιβλία διδασκτικά κτλ. τὰ ἀκόλουθα.		
Συλλογὴ τῆς Ὀκτωήχου, τὸ καθ' ἕν		50
Συλλογὴ τοῦ ἔσπερινοῦ κτλ.		20
Περὶ τοῦ Θεοῦ Ναοῦ κτλ.		50
Διδασκαλία τῶν ἱερέων κτλ.		50
Ἀριθμητικὴ Ἡλία Χριστοφίδου	Δραχ. 2	
Καὶ ὅλα τὰ ἀναγγελλόμενα εἰς τὸ παρὸν δυνάμεθα νὰ τὰ προμηθεύωμεν εἰς τὰς αὐτὰς τιμὰς εἰς τοὺς θέλοντας.		

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Παρακαλοῦνται οἱ Κύριοι Συνδρομηταὶ τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγραμματος ὅσοι ἔλαβαν τὰ φύλλα καὶ δὲν ἐπλήρωσαν, νὰ μᾶς ἐμβάσωσι τὴν συνδρομὴν των εἰς τοὺς ἐπιστάτας, ὅπου προσδιωρίσαμεν εἰς τοῦ αὐτοῦ συγγραμματος τὸ 1 - 2 φύλλον σελ. 31. ἅμα λάβωσι τὸ παρὸν φυλλάδιον.

Ο ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
 Η ΛΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.
